

У імя дружбы, у імя міру

Парыж, радзіма Камуны, старажытны горад, слаўны Луўрам і Трыумфальнай аркай, гістарычнымі плошчамі і вуліцамі; горад, які ўзляўлялі Гюго і Бальзак, Франс і Ралан... Многа, вельмі многа выдатнасцей у Парыжы...

Але ішпер увага сусветнай грамадскасці прыцягнута да Парыжа не гэтымі выдатнасцямі. 23 сакавіка ў Парыж, па запрашэнню Прэзідэнта Французскай Рэспублікі генерала Шарля дэ Голь, прыбыў у дзяржаўным візіце Старшыня Савета Міністраў СССР М. С. Хрушчоў. Кіраўнік Савета ўрада суправаджаюць намеснік Старшыні Савета Міністраў СССР, старшыня Дзяржаўнага Комітэта А. М. Касын, міністр замежных спраў СССР А. А. Грамыка і іншыя таварышы. Гэта візіт добрай волі, гэта місія міру і дружбы.

Сустрача кіраўнікоў двух дзяржаў — значна павялічвае іх аб'ёмнае значэнне, якія, бесспрэчна, з'яўляюцца дабравольнымі ўдзяльцамі ў ўмацаванні саветска-французскай дружбы і на далейшае змацванне міжнароднай напружанасці. Вось чаму гэтую сустрэчу шчыра вітаюць і саветскія і французскія народы. Вось чаму да Парыжа зараз прыкавана ўвага ўсёй сусветнай грамадскасці.

Дэпартамент французскага сталіца пасланцоў Саветскага Саюза. На аэрадроме Арлі М. С. Хрушчоў сустракалі Прэзідэнт Французскай Рэспублікі генерал дэ Голь, Прэм'ер-Міністр Добра, міністр замежных спраў Бу дэ Мюрвіль, ваенны міністр Месмер, і іншыя члены ўрада, старшыні палат парламента, афіцыйныя і запрошаныя асобы. На высокіх флагштоках — чырвоныя саветскія і трохкаляровыя французскія дзяржаўныя сцягі. Для прыёму высокіх саветскіх гасцей быў спецыяльна пабудаваны на аэрадроме ганаровы салон. Публіка, што запоўніла ўсе трыбуны, сардэчна вітала М. С. Хрушчоў і суправаджаючых яго асоб. Прэзідэнт дэ Голь звярнуўся да кіраўніка Саветскага ўрада з прывітанай прамовай, у якой заявіў:

«Вы прыбылі ад імя вялікай краіны, з якой Францыя была разам амаль на кожным перыядзе гісторыі і якая была на яе баку ў час самай жахлівай з войнаў. Вы прыбылі ад імя дзяржавы, якая сёння ў свеце, ахопленам неспакоем, займае важнае месца, ад імя народа, ад якога ў будучым у значнай ступені будзе залежаць мір паміж людзьмі».

Выступваючы ў адказ, Старшыня Савета Міністраў СССР М. С. Хрушчоў сказаў:

«Мы прыехалі да вас з самымі добрымі намірамі. Наш народ хоча дружна з народам Францыі. Саветскія людзі маюць павагу да французскага народа, які ўнёс вялікі ўклад у развіццё сусветнай культуры, навукі і тэхнікі, і шчыра жадаюць яму велічы і працітанія. Гэтыя сімпатый ўзніклі не сёння і не ўчора, яны, як усё мы ведаем, маюць глыбокія карані. Мы стамі за развіццё паміж нашымі краінамі добрых, дружэлюбных адносін у галіне палітыкі, гандлю і культуры».

Пасля ўрачыстасцей на аэрадроме М. С. Хрушчоў, Шарль дэ Голь і суправаджаючы іх асобы едучы ў Парыж. Грымюць 101 залп артылерыйскага салюта, які абвясціў парыхам аб тым, што карціж праз Арлеанскія вароты ўступіў у сталіцу. Фасады многіх дамоў упрыгожаны саветскімі і французскімі сцягамі, плакатамі і лозунгамі са словамі прывітання, з якімі ўмацоўваецца дружба паміж народамі двух краін. На вуліцах і плошчах горада, на расчэпеных вокнах дамоў, на балконах — тысячы і тысячы людзей, яны вітаюць саветскіх гасцей.

Сардэчнасць, з якой сустраў Парыж Мікіту Сяргеевіча Хрушчоў, красамона паказала сімпатый французскага народа да Саветскага Саюза, вялікі міжнародны аўтарытэт нашай краіны, якая на працягу ўсёй сваёй гісторыі паспяхова праводзіць міралаюбную знешнюю палітыку. Саветскі народ — першаадрывальнік новага свету, да яна эксплуатацыйнага чалавека, дае ўлада належным працоўным. Дасягненні нашай краіны ў камуністычным будаўніцтве сапраўды грандыёзныя. Хуткімі тэмпамі развіваецца ў нас народная гаспадарка, культура, навука і тэхніка. Праўда аб Саветскай краіне вядома шырэй праінак ва ўсе куткі зямнога шара. Простыя людзі свету бачаць у асобе Саветскага Саюза актыўнага змагагара за мір і дружбу паміж народамі. Вайна невялікая ўсім народам, у тым ліку і французам, якія панеслі вялікія ахвяры і страты ў першай і другой сусветных войнах.

У Парыжы, пад Трыумфальнай аркай, знаходзіцца магіла Невядомага салдата. Там гарыць вечны агонь. Магіла гэтая сімвалізуе ахвяры Францыі ў першай сусветнай вайне. У ваколіцы Парыжа, за Булонскім лесам, — форт Мон-Валер'ен. Пабудаваны ў сярэдзіне мінулага стагоддзя, форт гэты адіраў важную ролю ў абароне Парыжа ў час франка-прускай вайны. Пітэраўскі, акупіраваны Францыяй, ператварыўся ў форт у час першай сусветнай вайны. Тут пахаваны астаткі герояў... М. С. Хрушчоў у першы ж дзень свайго знаходжання ў Парыжы ўсклаў вянок на магілу Невядомага салдата і ля форта Мон-Валер'ен. Глыбокі сэнс заключаны ў гэтым акце кіраўніка Саветскага ўрада. Ускладанчы вянок, ушаноўваючы памяць герояў французскага народа, М. С. Хрушчоў выказаў павагу саветскім людзям, якія ведаюць і не забываюць, што сыны Францыі прайшлі сваю кроў у змаганні супраць нашага агрэсывага ворага. І трэба мацаваць мір, трэба перагародзіць дарогу вайне, трэба не забываць аб неадзіночых ахвярах мінулых войнаў і аб непараўнальна большых ахвярах, якімі пагражае новая вайна! Неабходна найхутчэй здзейсніць разброанне, ліквідаваць рэшткі другой сусветнай вайны, стварыць моцную сістэму калектыўнай абароны, каб мілітарызм і агрэсія не пагражалі чалавечтву...

За гэта змагання Саветскага Саюза. Гэтай высакароднай справе аддае ўсе свае сілы і ўсёе запал сваёй душы кіраўнік Саветскага ўрада М. С. Хрушчоў. З місіяй міру і дружбы ён прыбыў у Францыю. Саветскія людзі жадаюць вялікай, плённай удачы гэтай місіі.

Да арганізацыі ўніверсітэта дружбы народаў

Як паведавалі ўжо, у Маскве ствараецца ўніверсітэт дружбы народаў.

Заснавальнікі ўніверсітэта — Саветскі камітэт салідарнасці краін Азіі і Афрыкі, Саюз саветскіх таварыстваў дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі і ВЦСПС утварылі савет універсітэта, у які ўвайшлі прадстаўнікі гэтых арганізацый, а таксама Камітэт маладзёжных арганізацый СССР і Міністэрства вышэйшай сярэдняй спецыяльнай адукацыі СССР. Пазней у склад савета ўвайдуць прарэктары, дэкані факультэтаў і выбіраемыя прадстаўнікі ад прафесараў, выкладчыкаў і студэнтаў універсітэта.

Рэктарам універсітэта дружбы народаў прызначаны доктар тэхнічных навук, прафесар С. В. Румянцаў. У апошні час ён з'яўляўся намеснікам міністра вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі СССР.

Савет універсітэта дружбы народаў разгледзеў і зацвердзіў правілы прыёму на 1960 год. Прыём праводзіцца на шасці факультэтах: інжынерны, сельскагаспадарчы, медыцынскі, фізіка-матэматычны і прыродазнаўчыя навук, гісторыка-філалагічны, эканамічны і права. Кожны з факультэтаў будзе рыхтаваць спецыялістаў некалькіх спецыяльнасцяў. Ва ўніверсітэце працягнуць і заняткі з замежнымі моладзю, незалежна ад разурасце да 35 год, незалежна ад радзіннага месца і вераванняў.

Завяў аб прыёме ад грамадзян краін Азіі, Афрыкі і Лацінскай Амерыкі могуць павядаць непасрэдна ва ўніверсітэт або праз пасольствы і консульствы СССР у замежных краінах.

Урад СССР прадстаўляе ўніверсітэту дружбы народаў адукацыйны, жылковы і іншыя культурна-бытвыя паміжкраінныя ў горадзе Маскве, а таксама выдзяляе неабходныя сродкі для абсталявання вучэбных лабараторый і кабінетаў універсітэта.

Пачатак заняткаў ва ўніверсітэце — 1 кастрычніка. (ТАСС).

ГОСЦІ З ПОЛЬШЧЫ

У памяшканні Брэсцкага драматычнага тэатра імя ЛКСМБ адбыўся вечар беларуска-польскай дружбы. За сталом прызямілаў займаюць месцы пасланцы з Люблінскага ваяводства, прадстаўнікі брэсцкіх партыйных і грамадскіх арганізацый.

Гасцей у братаў Польшчы вітала работнік УНР № 8 т. Вялічкі, выкладчык Брэсцкага педінстытута т. Калеснік, брыгадзір комплекснай брыгады калгаса «Расцвет» Брэсцкага раёна т. Лабко, работніца абласной бібліятэкі т. Каўшова і інш. Яны таварылі аб цеснай і непарукай дружбе паміж саветскімі і польскімі народамі.

Мінскі радыёзавод па-ноў выпусціў новыя радыёныякі высокай якасці «Беларусь-59».

На адным з участаў зборанга дэла выдатна працуе брыгада камуністычнай працы, дзе брыгадзірам Яўген Аркадзевіч, члены брыгады з гонарам выконваюць свае абавязальствы па зборы новых радыёнакі, лаючы прадумую толькі выдатнай якасці.

На здымку: члены брыгады камуністычнай працы кантралёр АТК зборанга цагла Плім Вярцічкіна за наладкай радыёныякі «Беларусь-59».

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННИКАў БССР

№ 25 (1454) Субота, 26 сакавіка 1960 года Цана 40 кап.

Старшыня Савета Міністраў СССР М. С. Хрушчоў у Парыжы. На здымку: М. С. Хрушчоў, Ш. дэ Голь і Гі Мане ў час гутарыкі ў Елісейскім палацы. Фота спецыяльнага фотакорэспандэнта ТАСС В. Собалева. (Здымак прыняты па фотатэлеграфе).

ЗНАЁМСТВА З ВЯЛКАЙ ЛІТАРАТУРАЙ

Новы раздзел у гісторыі культурных сувязей і культурных адносін паміж Францыяй і Расіяй адкрыла Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя. Стварэнне маладой Саветскай рэспублікі было з захваленнем сустрачана прадстаўніцамі французскай нацыянальнай культуры. Выступленні А. Франса, А. Барбюса, Р. Ралан, П. Вайяна-Курорэ, Л. Арагона ў абарону Саветскай Расіі, супраць сусветнага імперыялізма і змаганні за заснаванне новай, сацыялістычнай літаратуры.

Шырока развіццё кнігі — «Не верце міражам». Барбюс дае выразную і змястоўную характарыстыку розным плыням сучаснай яму французскай літаратуры, з акрамя важнае пытанне аб перахадзе французскай мастацкай літаратуры на рускую мову і мовы народаў СССР. Французская літаратура падкрэслівае Барбюс, ва ўсім багаты даступна саветскаму чытацелю. Яе ведаюць і любяць.

Творы Барбюса выходзілі ў Беларусі не толькі асобнымі выданнямі (раман «Агонь», 1937). Яны шырока змяшчаліся ў перыядычным друку. Так, у даваенных камплектах беларускіх газет і часопісаў ёсць звыш 25 публікацый твораў Барбюса. Гэта пераважна ўрыўкі з рамана «Агонь» і аповядаў. У № 294 газеты «Звязда» за 1927 г. быў надрукаваны артыкул Барбюса «Аб рэвалюцыйнай мастацкай культуры».

Наогул, нашы выдавецтвы і друкарні працягваюць і ў наш час працягваюць выданне і выданне твораў французскай літаратуры і мастацтва. У газеце «Літаратура і мастацтва» (№ 53, 6 кастрычніка 1935) быў змяшчаны артыкул В. Коласа «Паміж Агры Барбюса». У тым жа годзе выйшаў у свет бібліяграфічны даведнік «Агры Барбюса», складзены Р. Любінай.

У сярэдзіне 30-х гадоў у справе пераказу і выдання мастацкай літаратуры на беларускую мову намачыліся і пачалі больш істотна зрачы. Першы Усеагульны з'езд пісьменнікаў звярнуў увагу нашых выдавецтваў і пераказчыкаў на паліяны асорт твораў і павышэнне якасці пераказу.

Прыкладна з 1935 г. у Беларусі пачынаецца работа на энэргічным асабнае класічнай французскай спадчыны. Адным з першых выданняў французскай класікі ў Беларусі быў пераказ бессмертнай камедыі Бамаршэ «Жаніцца Фігаро» (1935).

Часцей за другіх выдываліся ў нас творы вялікага французскага рамантыка В. Гюга.

На беларускую мову пераказаны раманы Гюга «93-ці год» (1937, пераказ Я. Маўра) і «Авержыяны» (1938), а таксама ўрыўкі з аповядаў («Гаўроўш» і «Казет»). Творы славаў таго французскага пісьменніка неаднаразова выдываліся ў нашай рэспубліцы на рускай мове — «Алакае, які смеяцца» (1937) і «Сабор Парыжскай Богамаршэ».

Беларускі чытац знаёмы і з пераказамі твораў Вальска. У 1937 г. на беларускую мову была выдана навада Вальска «Габсек» (у серыі «Бібліятэка пачынаючага чытача»). На рускай мове Белдзяржвыдатом быў выпушчаны ў 1938 г. раманы Вальска «Блеск і галечка куртызан» і «Сялян».

Перакладзены на беларускую мову сучасныя творы другога выдатнага прадстаўніка рэалізму ў французскай літаратуры — П. Мерыме. У 1936 г. у пераказе з рускага выдання выдываліся навада Мерыме «Кармэн» (перакладчык В. Вольскі). Выданы ў нас і творы Мерыме на гістарычнай тэме — раман «Хроніка Карла IX» (1938) і драма «Жакерыя» (1940).

Некалькі разоў выдываліся ў нашай рэспубліцы творы Г. Флабера. У 1934 г. у пераказе Г. Флабера ў выйшаў скарачаны пераказ рамана «Саламбо» пад назвай «Ля сцен Карфагена». На рускай мове творы Флабера выдываліся ў Беларусі двалічкі: у 1937 г. — раман «Саламбо» і ў 1938 — 1939 гг. — раман «Пані Баварыя». У серыі «Бібліятэка пачынаючага чытача» ў 1936 г. выдываліся аповя-

данне Анатоля Франса «Крэйкбіль». Другім выданнем гэты твор выйшаў у 1940 г. Тады ж быў пераказаны на беларускую мову і раман Франса «Багі прагнуць».

Існуюць беларускія пераклады твораў Эміля Зюля. У 1937 г. у пераказе А. Астрыкі выйшлі «Апаваданы» Зюля, куды ўключаны раннія творы пісьменніка «Каваль» і «Бес-працоў», а таксама патрыятычнае аповяданне «Асада млына». У 1939 г. быў выданы раман Зюля «Пастка», у 1941 г. — раман «Разгром», адзін з лепшых твораў выдатнага французскага пісьменніка.

На беларускую мову пераказана навада Маласэна «Пышка» (1937, пераказ М. Паслядовіча). На рускай мове ў 1938 г. выйшлі «Выбраныя творы» Маласэна, куды ўключаны раманы «Мілы друг» і аповядаў «У вясні», «Ен», «У парку», «Адчыя прастакуты» і «Пышка».

Перакладзены і Р. Ралан (урывак з рамана «Жан Крэфорт», 1938). На рускай мове выдываліся ў нас яго выдатнае аповесць «Кала Бруньен» і аповесць «Мілы друг» і аповесць «Патанцавалі доўгія гады» і аповесць «Францыя Луі Арагона». Яго раманы «Базельскія званы» — першая кніжка цыкла «Рэальны свет», над якім пісьменнік працягае працаваць і сёння, — выйшаў у пераказе на беларускую мову ў 1937 г.

Інтэлігентна пераказаліся ў нашай рэспубліцы ў гэтыя гады літаратура для дзяцей і юнацтва. На працягу 1937—1941 гг. былі выданыя масавыя тэатрамі шэсць твораў Жуль Верна. Гэта раманы «8000 кіламетраў пад вадой» (пераказ з рускага выдання пад рэдакцыяй Я. Маўра), «Таямнічы востраў» (пераказ М. Паслядовіча), «Дзеці капітана Гранта», «3 гарматы на Месіце», «Патанцавалі доўгія гады» і «Вакон свету за 80 дзён». Рэдакцыя дзіцячай і юнацкай літаратуры Белдзяржвыдату выпусціла таксама ў пераказе на беларускую мову такія любімыя нашымі юным чытачамі кніжкі, як «Гарганцва» і «Пантэразул» Ф. Рабле, «Тартарэн з Тараскона» А. Давэ, «Прыгоды лагістарычнага хлопчыка» Э. д'Эрвілі, «Марсельцы» Г. Тра (два выданні) і шэраг іншых твораў, якія маюць вялікае пазнавальнае і выхавальнае значэнне.

Сярод пераказу французскай пазіі нашы ўвагу звяртаюць незалежна пераказамі М. Багдановіча з пазіі Поля Верлена — выдатнага французскага паэта-сімваліста. Не прымаючы ў імям дзіцяга боку паэтычных твораў Верлена, адкідаючы яго каталіцкі мстызм і ірацыяналізм, Багдановіч у той жа час высока цаніў Верлена за няспынным пошуку і галіне пазіі, за цудоўную музыку верша, за высокае паэтычнае майстэрства. Тое няямоць, што пакінуў нам Багдановіч са сваіх пераказу П. Верлена (напрыклад, цудоўны пераказ «Глян: месяц бледны»), сведчыць аб вялікай перакладчыцкай культуры Багдановіча, аб глыбока творчым характары яго работ. Багдановіч узводзіў свае пераклады на ўзровень класікі. Гэтыя пераклады ўзбагацілі не толькі беларускую, але і сусветную пазію.

Прыкметны ўклад у справу азнамянення беларускага чытача з лепшымі ўзорамі французскай пазіі ўнёс наш вядомы перакладчык Ю. Гаўрук. У яго зборніку «Кветкі з чужых палуб» (1928) сабраны пераклады з Бадлера, Гюга, Верлена, Леконта дэ Ліля і іншых французскіх паэтаў.

Шырокае і разнастайнае кола пазіі, чые імяны сустракаюцца на старонках рэспубліканскіх газет і часопісаў 20—30-х гг. Цікава, што калі ў выданнях 20-х гг. пераказаліся ў французскай пазіі прадстаўнікі французскай пазіі, у асноўным творы французскай пазіі, блыжэй да яго пазіі, дзю ў 30-я гг. выбар аўтараў для пераказу істотна змяняўся. Найбольш распаўсюджана атрымліваюць пераклады класічнай пазіі — вершы Гюга, Беранжэ, Клемана.

ВЕЧНА ЖЫВЫ

Бібліятэка імя Маякоўскага ў Мінску. Тут шматлікія кніжныя выстаўкі расказваюць пра жыццё і дзейнасць Уладзіміра Ільіча Леніна.

У чытальнай зале багата ілюстраваны стэнд, матэрыялы якога адлюстравваюць барацьбу саветскага народа за ажыццяўленне ідэй Ільіча. — З чатырнаццаці саветкі, — расказвае загадчыца чытальнай залы камсамолка Тамара Малькова, — у маладзёжным ітэрнаце мотавелазаводзе пачаўся цыкл ленынскіх чытаных. У іх плане тэмы: «Вобраз Леніна ў мастацкай літаратуры», «Успаміны родных і саратнікаў вялікага правядыра пра яго жыццё і дзейнасць». Цыкл гутарыка пра Леніна праводзіцца і ў самой бібліятэцы. Камсамолка Ніна Зямлянская, выкарыстоўваючы навішнюю літаратуру пра Ільіча, расказвае чытачам, як следуючы запаветам правядыра, змага-

юцца саветскі народ за дасягненне сваёй вялікай мэты — камунізма. У бібліятэцы падрыхтаваны літаратурная выстаўка «Самы чалавечны чалавек», складзены спісы кніг пра Ільіча, падрыхтаваны і прыгожа аформлены картатэкі «У далюмог тым, хто вывучае біяграфію Ул. І. Леніна», «Памятайце, любіце, вывучайце Ільіча». Складзены і план чытання пра ленынскую міралаюбную знешнюю палітыку. Сюды ўваходзяць творы Ул. І. Леніна, выступленні М. С. Хрушчова, матэрыялы аб павядках М. С. Хрушчова ў Злучаныя Штаты Амерыкі, Індыю, Інданезію.

Бібліятэка рыхтуе ў заводскім інтэрнаце ленынскія вечары, на якіх старшыня бальшэвік, удзельнік Кастрычніцкай рэвалюцыі расказваў маладым рабочым пра свае сустрэчы з Ільічам.

Вечары, канферэнцыі, лекцыі

Днямі ў рабінным цэнтры Глыбока адбыўся вечар, прысвечаны 90-гадзю з дня нараджэння Ул. І. Леніна. Пэнсіянер т. Жыгараў расказаў пра вялікага правядыра працоўных усяго свету. Затым падзяліліся ўспамінамі пра Леніна старыя камуністы, якім даводзілася бачыць Ільіча і чуць яго незабыўныя прамовы.

Г. МІХАЙЛОўСКАЯ.

У брыгадах калгаса «XX з'езд КПСС» Ушацкага раёна агітатары праводзяць гутарыкі пра Ул. І. Леніна. Самадзейныя артысты рыхтуюць канцэрт, складзены з твораў, прысвечаных драгому Ільічу.

А. БОРСКІ.

У памяшканні Віцебскага медыцынскага інстытута адбыўся канцэрт-лекцыя на тэму «Ул. І. Ленін у мастацкай літаратуры».

В. МАСКАЛЕНКА.

Вучні і настаўнікі Мікелёўскай сямігадовай школы Мастоўскага раёна дзейна рыхтуюцца да зямнальнай даты — 90-гадзю з дня нараджэння Ільіча. У п'янерскіх атрадах прайшлі зямнальныя зборы, прысвечаныя дзіцячым і школьным гадам Леніна.

Да дня нараджэння Уладзіміра Ільіча ў школе наменана аформіць стэнд «Жыццё і вучыцца па-ленынску». Шматлікія фатаграфіі, выразкі і малюнкы расказваюць пра школьныя гады правядыра.

П. ВАЙЦАХОўСКІ.

Тураўскага раёна бібліятэка прывяла канферэнцыю чытачоў «Ленынскі гасць у рабоце». На канферэнцыі гаварылі аб ленынскіх нормах партыйна-га жыцця, аб тым, як працаваў Ул. І. Ленін, як ён чула ставіўся да скартга працоўных.

Я. АЛЬБЕРСОН.

Тыдзень дзіцячай кнігі

ЛІТАРАТУРНЫ РАШІНІК

Днямі ў рэспубліцы пачаўся Тыдзень дзіцячай кнігі. Гэта значная падзея ў жыцці маленькіх чытачоў. Для іх амаль што ва ўсіх кнігарнях рэспублікі арганізуюцца выстаўкі літаратуры. Клубы і дамы культуры наладжваюць літаратурныя рашнічкі і вечары.

Вялікі літаратурны рашнічкі правялі Мінскі Палац піянераў. Ён быў прысвечаны 90-гадзю з дня нараджэння Ул. І. Леніна і пачатку Тыдзня кнігі. Глядзельная зала Тэатра юнага глядача была поўная. Свой рашнічкі школьнікі пачалі песьняй пра Ільіча. Затым да школьнікаў прайшлі пісьменнікі Я. Маўр, Э. Агняцвет, А. Якімовіч, М. Калачыніскі, С. Графюўскі, А. Вялюгін. Аб творах беларускіх пісьменнікаў расказала дзеясці М. Барсток. Затым пісьменнікі прачыталі свае творы, прысвечаныя Ул. І. Леніну. У заключэнне сустрэчы быў паказаны спектакль «За лясамі дрымуцямі».

НОВЫЯ КНІГІ

Рэдакцыя дзіцячай літаратуры Белдзяржвыдавства ў апошні час парадавала маленькіх чытачоў — з друку выйшла навада цікавых і карысных кніг. Напярэдні тыдня юнак чытачы атрымалі кніжкі «Казкі зялёнай дубровы» Я. Пархуты, «Юнаштва правядыра» А. Белжова, «Калібра» Л. Арабей, «Адкрыццё сезона» Ул. Люблінскага і інш.

У КНІГАРНЯХ СТАЛІЦЫ

Вітрыны дзіцячай кнігі абсталяваны ў Цэнтральным кніжным магазіне Мінска. Тут шмат цікавых твораў, якія даюць палюбіліся юным чытачам. Гэта — казкі А. Якімовіча, аповесці Я. Маўра і П. Кавалёва, зборнікі вершаў Я. Куляны, Я. Коласа, В. Віткі. Есць навада кніг і рускіх пісьменнікаў — С. Міхалкова, Ул. Маякоўскага, М. Носава, А. Гайдара. Кніжныя вітрыны абсталяваны ў магазінах №№ 11, 6 і інш.

НА СУСТРЭЧЫ

Юныя чытачы рэспублікі запрасілі да сябе ў госці беларускіх пісьменнікаў. Для ўдзелу ў Тыдні кнігі ў Магілёўскую вобласць выехалі А. Пальчэўскі, М. Гамолка, А. Вольскі. Брэсцкіх школьнікаў навада П. Кавалёў, Віцебскіх — С. Шусткевіч і А. Шапко. Днямі ў Полацк выязджаюць Т. Хадкевіч, С. Графюўскі, П. Макаў.

Перакладная літаратура, побач з літаратурай арыгінальнай, — важны сродак у барацьбе за пераваду інтэлектуальную культуру, у справе камуністычнага выхавання працоўных. Абмен культурнымі каштоўнасцямі, у тым ліку і пераказамі, спрыяе ўзаемааруменню паміж народам і мірама сусветнага родных краін, незалежна ад іх грамадскага ладу. Вось чаму наш беларускі чытач з неупраўднёвым цікаве новыя пераклады лепшых твораў слаўнай і багатай французскай літаратуры, як класічнай, так і сучаснай.

Б. МІШКЕВІЧ.

Здымак прыняты па фотатэлеграфе. (Фотакроніка ТАСС).

РЫХТАВАЦЬ ДАСТОЙНУЮ

ЗМЕНУ

Увесь свет апладзіруе праслаўленым майстрам савецкага мастацтва ў час іх гастроль. І гэта не дзіўна, бо наша мастацтва спраўдзіла перадавое, прагрэсіўнае, развітае на прычыне сацыялістычнага рэалізму.

Вядомы італьянскі спявак Марыо дэль Манакі ў сваіх ітэр'ю ў заможным друку, адзначаючы высокі ўзровень музычнай выканаўчай культуры ў СССР, асабліва падкрэсліў высокі культурны рост савецкіх людзей. Тое, што здзіўля італьянскага артыста, нас не здзіўляе. Мы добра ведаем, як хутка развітае музыка і тэатральнае мастацтва гледачоў, што ўскладае на дзялоў мастацтва вялікую адказнасць.

Мне хочацца сказаць аб выхаванні маладых оперных артыстаў. Старажыны майстры пакідаюць сцэну, але ці заўсёды ў тэатры ў навуцкай дастойнасці і замацаванні? У галіне балетнага мастацтва, дзякуючы харазмічным вышэйшым, ёсць у нас ўмоўны для ўсёбаковага развіцця маладых талентаў. Работа гэтага вядучага планнамерна. З маладымі ж опернымі кадрамі становіцца значна горшае.

У тэатры часта праводзіцца прабы галасоў. Да нас прыязджаюць на добыты артысты з многіх гарадоў краіны. Мы шукаем свежыя галасы ў самадзейных калектывах рэспублікі, ансамблях і г. д. Некаторыя вынікі гэта, вядома, дае, але няякіяны. Адна з прычын павольнага росту вакалістаў — недахоп у выхаванні будучых спявакоў у сярэдніх і вышэйшых музычных навуцкіх устаноў.

Як ні дзіўна, але да гэтага часу ў кансерваторыях няма азічных метадаў вакальнага навучання, дастацоў пераказаных навуковых крытэрыяў азічных правільнасці выхаванчай працы таго ці іншага з педагогаў-вакалістаў, а азічных — бескартыльнасці і густавыя. У метадах работы некаторых педагогаў вакальных кафедр кансерваторыі шмат шмат спрэчнага. Яны кіруюцца часам больш натхненнем, чым стройнай, праверанай метадыкай. А таму няма выпадкаў, калі ў кансерваторыі прыходзіць чалавек, які валодае добрым галасам, а выходзіць адтуль — з недахопамі, якія хутка прыводзяць выхаванцаў да неабходнасці пакінуць сцэну.

Траба, каб спявак валодаў не толькі добрым галасам, але і добрымі аперскімі дэталімі. І на самай справе, ці дастацоў артысту толькі добра спяваць? У нашых тэатрах доўга часта ўнікае спрэчка — вакал або ігра?

Іншы раз даводзіцца чуць процілеглыя думкі: прыхільнікі адной з іх («опера — гэта спяванне») ігнаруюць спэцыяльнае дзеянне, другая ж — наадварот: разглядаюць яго як самацэлу, амаль не надаючы ўвагі музыцы. І не заўсёды пачуеш думку аб тым, што толькі тады, калі дасягаецца поўная адпаведнасць паміж музычнай і сцэнічным бокам спектакля, ёсць становіцца спраўдзілі мастацкі. Найбольш пэўным вопытам на гэтым шляху, як вядома, з'явілася опера. Старажыны рэформа, ажыццэўленая К. С. Станіслаўскім.

Мне здаецца, карынная праблема сучаснага музычнага тэатра ў тым і заключаецца, каб зрабіць сцэнічную ігру, спяванне, музыку раўнапраўнымі элементамі спектакля. Толькі тады можа застацца глыбокае ўражанне ад ігры, спявання, музыкі. Гэтыя элементы павінны азічна ў гарманічнае азіцтва. Але ці рыхтуюць музычныя навуцкія ўстановы

вы акцёраў, якія б спалучалі ў сабе ўсе гэтыя элементы? На жаль, яшчэ не.

Атрымліваецца так: паступае спявак пасля кансерваторыі ў тэатр, а па сцэне не можа хадаць, не ведае куды дзець рукі, не ўмее насіць касцюм, грэміравацца.

Вядома, у музычным тэатры траба добра спяваць. Для акцёра галоўнае — музыка, твор кампазітара. Але нехта забывае і пра тое, што ў оперным тэатры глядач і слухач і глядзіць спектакль. Навошта ж тады траба рабіць дэкарацыі, надзяваць касцюмы, грэміравацца? Операе мастацтва сінтэтычнае. Апроч бліскучага данясення вакальнай фразы, траба каб ажывіў вобраз, каб па сцэне хадаць спраўдзіна Ленскі, а не спяваць у касцюме Ленскага. Для гэтага выканаўцаў неабходна развіць свае здольнасці — вакальныя і сцэнічныя.

Немаючы ролі адгрымаваць і зменшаць акцёра. Глядач спраўдзіліва абраўца, калі бачыць на сцэне зазішце тоўстых выканаўцаў у ролі любімых оперных герояў. Гэта перашкаджае правільна ўспрымаць спектакль, расказадавае.

Якжа пагадзіцца з укараненні ў свядомасці вакалістаў разважанні, што спявак павінен усяляк сябе аберагаць, прытрымлівацца нейкага асаблівага рэжыму, што яму супрацьказаны фізікультура і спорт. Оперны артыст павінен быць фізічна развітым, спрытым, думкам, а рухі яго — пластичныя, выразныя. Для гэтага неабходна рэгулярна фізічна зарадка, на што зноў жа можа ўвагі звартаць у кансерваторыях. Як безапамятна і часам смешна выглядае сцэна паядыку Фауста з Валіціянам і які артыст канцэрта з палымінамі Шыбалья і Меркуціо ў балете «Рамеа і Джульета».

Чаму ў харазмічных вучніцках вучаць фехтавання, а ў кансерваторыях не? Чаму б не ўвесці вытворную практыку найбольш таленавітых студэнтаў 4 і 5 курсаў вакальнага факультэта Белдзяржкансерваторыі на сцэне нашага тэатра?

Такая практыка прынясе карысць і нам і кансерваторыі. Мы загадаў здодем прыглядзецца да людзей і адабраць для тэатра патрэбных спявакоў. Зацікаўленасць у тым або іншым спяваку прымуць нас больш аказваць увагу на метады яго навучання. Кансерваторыя ж будзе яшчэ адну пляцоўку для вытворнай практыкі, дзе маладыя вакалісты будучыя пачуваюцца да вялікай сцэны, гучнасці вялікага, прафесіянальнага аркестра і хору, да акустычных асаблівасцей нашай гледацельнай залы. Студэнт пройдзе праз рукі вопытных дырыжораў, рэжысёраў, канцэртмайстраў, будзе звязаны з прафесіянальнымі акцёрамі. А гэта вельмі важна для творчага фармівання будучага спявака-акцёра. На жаль, такі метад удасканалення майстэрства маладога спявака не заўсёды знаходзіць падтрымку ў некаторых педагогаў кансерваторыі. З іх пунк-

ту гледацтва дачасны адрыв студэнта ад свайго педагога псуе голае і г. д. Вядома, тэатр не павінен адмаць сабе адказнасці за далейшы вакальны лёс маладога спявака. Траба асапардна ўводзіць яго ў рэпертуар ад самых маленькіх партый да самых складаных.

Штодзённая карпатлівая праца дырыжора, рэжысёра, канцэртмайстра з маладым спяваком, дружная дапамога майстроў старэйшага пакалення павінны праходзіць у цесным кантакце з яго педагогам.

Ці можа задавоць шматлікіх чытачоў беларускай літаратуры сямітомнае выданне тэатраў Якуба Коласа? Мне здаецца, што не. У яго не ўвайшлі многія творы, якія было б цікава заўсёды мець пад рукой. Я маю на ўвазе трылогію «На ростанях», пэраму «На шляхах волі», драматычныя творы, «Казкі жыцця», раннія вершы і байкі, знойдзеныя ў архівах пасля смерці паэта, урыўкі з яго няскончаных тэатраў («Зямля завае» і інш.).

Я заўважыў кнігалюб і падлісаюся амаль на ўсе выданні. Але, сорамна сказаць, тэатраў Коласа амаль зусім яшчэ не маю. Спэцыяльна, што вось вырасла ў друку, — выдана поўны збор тэатраў Якуба Коласа.

Дарчы, не маем мы да гэтага часу поўнага збору тэатраў класіка беларускай літаратуры Які Купалы, няма больш-менш поўнага збору тэатраў Зм. Бядулі, ні разу не выдалілі творы С. Палуяна. Тое ж, што і выдана ад выкладку да выкладку, часта не можа задавоць чытача. Напрыклад, некалькі год назад выйшлі зборнікі вершаў К. Булы і А. Гурло. Няма ў іх ні правдомы, ні камментарыяў, зборнікі ахопліваюць вельмі малую частку тэатра, што было аўтарамі напісана. Здаецца, што гэтыя маладыя палчэнікі Купалы і Коласа, творчы шлях якіх пачаўся з доўгага да рэвалюцыі, заслужваюць большай увагі.

Мікола ПРАШКОВІЧ, выкладчык беларускай мовы і літаратуры Сяльскай сярэдняй школы, Барысінскага раёна Мінскай вобласці.

ПІСЬМО У РЕДАКЦЫЮ

А дзе ж абяцанае?

Ці можа задавоць шматлікіх чытачоў беларускай літаратуры сямітомнае выданне тэатраў Якуба Коласа? Мне здаецца, што не. У яго не ўвайшлі многія творы, якія было б цікава заўсёды мець пад рукой. Я маю на ўвазе трылогію «На ростанях», пэраму «На шляхах волі», драматычныя творы, «Казкі жыцця», раннія вершы і байкі, знойдзеныя ў архівах пасля смерці паэта, урыўкі з яго няскончаных тэатраў («Зямля завае» і інш.).

Я заўважыў кнігалюб і падлісаюся амаль на ўсе выданні. Але, сорамна сказаць, тэатраў Коласа амаль зусім яшчэ не маю. Спэцыяльна, што вось вырасла ў друку, — выдана поўны збор тэатраў Якуба Коласа.

Дарчы, не маем мы да гэтага часу поўнага збору тэатраў класіка беларускай літаратуры Які Купалы, няма больш-менш поўнага збору тэатраў Зм. Бядулі, ні разу не выдалілі творы С. Палуяна. Тое ж, што і выдана ад выкладку да выкладку, часта не можа задавоць чытача. Напрыклад, некалькі год назад выйшлі зборнікі вершаў К. Булы і А. Гурло. Няма ў іх ні правдомы, ні камментарыяў, зборнікі ахопліваюць вельмі малую частку тэатра, што было аўтарамі напісана. Здаецца, што гэтыя маладыя палчэнікі Купалы і Коласа, творчы шлях якіх пачаўся з доўгага да рэвалюцыі, заслужваюць большай увагі.

Мікола ПРАШКОВІЧ, выкладчык беларускай мовы і літаратуры Сяльскай сярэдняй школы, Барысінскага раёна Мінскай вобласці.

На занятках

універсітэта культуры

У клубе Дома культуры Мінскага аўтазавода адбыліся карговыя заняткі ўніверсітэта культуры. Слухачы сустрэліся з беларускімі кампазітарамі — Ул. Алоўніквым і Ю. Семанькам.

Кампазітары расказалі прысутным аб сваёй рабоце і творчых планах на бліжэйшы час. У заключэнне адбыўся вялікі канцэрт з тэатраў беларускіх аўтараў.

Урыўкі з балета Г. Вагнера «Падстаўная нявеста», фантастычныя танцы Я. Глебава, ары з опер, рыманскі, Л. Ілюковіч, Д. Зубрыч, Л. Шубіна і інш.

Напярэдадні міжрэспубліканскага конкурсу

Два гады назад у Маскве адбыўся першы Міжнародны конкурс піяністаў і скрыпачоў імя П. І. Чайкоўскага, які з'явіўся выдатным святам усветнай музычнай культуры. Улічваючы яго вялікае мастацкае значэнне і ролі ў справе развіцця культурных сувязей з замежнымі краінамі, ЦК КПСС і Савет Міністраў СССР прынялі рашэнне аб рэгулярным правядзенні (адзін раз у 4 гады) у сталіцы Савецкага Саюза Міжнароднага конкурсу імя П. І. Чайкоўскага. Другі такі конкурс будзе праходзіць у маі 1962 г. і, у адпавядна ад першага, у ім, апроч піяністаў і скрыпачоў, прымуць удзел і віялянчальнікі.

У метад вывучэння найбольш таленавітых маладых савецкіх выканаўцаў для ўдзелу ў міжнародным творчым спаборніцтве ў снежні гэтага года адбудзецца Усесаюзна конкурс.

У сваю чаргу на месцах па прапанове Міністэрства культуры СССР для выяўлення таленавітай выканаўчай моладзі пачаліся рэспубліканскія і міжрэспубліканскія (рэгіянальныя) конкурсы. У першай паловіне красавіка гэтага года будзе праходзіць такі конкурс піяністаў, скрыпачоў і віялянчальнікаў Савецкай Беларусі і трох Прыбалтыйскіх рэспублік — Латвіі, Літвы і Эстоніі.

Для правядзення рэгіянальнага конкурсу Міністэрства культуры БССР ішчэ ў мінулым годзе стварыла Арганізацыйны Камітэт, у склад якога ўвайшлі прадстаўнікі ўсіх чатырох рэспублік. Згодна ўмоў, у конкурсе могуць удзельнічаць маладыя выканаўцы ва ўзросце ад 17 да 30 год, адабраныя на ўнутрарэспубліканскіх аглядах.

Рэгіянальны конкурс у сталіцы Беларусі праводзіцца ў тры туры па мастацкай праграме, якая адшлядае патрабаванні Усесаюзнага конкурсу. Пераможцам будучы прысвоены дыпламы трох ступеняў, і тыя, хто атрымае дыпламы першай ступені, будуць удзельнічаць у навуцкіх конкурсах. Пераможцы, якія атрымаюць дыпламы першай і другой ступені, будуць вылучаны і рэкамендаваны міністэрствамі культуры кандыдатамі для ўдзелу ва ўсесаюзным музычным спаборніцтве.

У Аргамітэт паступілі ўжо заўважылі ўдзел у рэгіянальным конкурсе з усяіх чатырох рэспублік ад 35 піяністаў і 17 выканаўцаў на струнных інструментах (скрыпачоў і віялянчальнікаў). Ад Беларусі на гэтым кон-

курсе рыхтуюцца выступіць найбольш таленавіта моладзь з Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі і Мінскай музычнай школы-адамінаціітоідкаі.

У трэцім туры ўдзельнікі конкурсу будучы выканаць творы з аркестра. Для гэтага будуць выкарыстаны аркестр Беларускай дзяржаўнай філармоніі і маладзёжны аркестр Латвійскай дзяржаўнай кансерваторыі. Удзельнікі трэцяга тура з розных рэспублік будучы выступіць са сваімі дырыжораў, з якімі яны загадаў рэпертуарныя праграмы.

Конкурс будзе мець для мінскіх слухачоў вялікую цікакасць, бо яны атрымаюць магчымасць пазнаёміцца з выканаўчым майстэрствам самай таленавітай моладзі Прыбалтыкі і Беларусі, некалькіх прыбалтыйскіх дырыжораў і, нарэшце, з вялікай колькасцю новых і зусім незнаёмых нам тэатраў савецкіх кампазітараў.

Фота В. Лупейкі. (Фотакорна В. БЕЛТА).

Пра паэта-сучасніка

У творчым актыве П. Панчанкі больш дзесяці зборнікаў вершаў; яны прынеслі яму шырокую вядомасць дзякуючы міжрэспубліканскаму конкурсу ў Мінску. Аднак да апошняга часу творчасць таленавітага паэта неадстачасць крытыкамі і літаратурназнаўцамі. Сярод крытычных раборт пра творчасць П. Панчанкі вылучаюцца свежасцю і транспірацыя нагляданню цікавы нарыс Р. Барозкіна ў яго кнізе «Паэзія праўды».

Новы значны крок у даследаванні і папулярнасці творчасці П. Панчанкі — выхад у свет літаратурна-крытычнага нарыса пра яго жыццё і творчасць. Аўтар кнігі М. Лазарук прыводзіць перад сабой задачу, як ён зазначае сам, прасачыць творчы шлях П. Панчанкі, раскрыць ідэйны змест і эстэтычнае значэнне яго лірыкі, закрануць некаторыя пытанні майстэрства паэта. Такія шырыня даследчых мэт выводзіць работу за межы літаратурна-крытычнага нарыса і ў пэўнай меры надае ёй характар манатграфіі.

Чатыры невялікія раздзелы кнігі паслядоўна ахопліваюць асноўныя этапы развіцця паэта.

Апэравачы раннія вершы П. Панчанкі, М. Лазарук падкрэслівае арыгінальнасць і надзвычайную інтэнсіўнасць творчых пошукаў паэта. Тагачасны яго лірычны герой — гэта харазматрадыс, бадзёры, зачараваны характэрнае жыццё юнак, цэласная гарманічная натура, чалавек, які не ведае душаннага разладу і выключна даверліва стаіцца да ўсіх працяў жыцця, шчыра захапляецца ім, арганічна ўсёй душой яго прымае». Гаворачы далей пра першы зборнік П. Панчанкі «Упоўненасць», М. Лазарук правільна зазначае, што сіла паэта — ва ўменні перадаць характэрныя пачуцці і настроі свайго сучасніка-адагнада, непаўторную атмасферу часу. Разам з тым, пільна даследчы, у гэтым зборніку адчуваецца і многія недахопы, звыяваны найчасцей з жыццёвай нявытэраснасцю маладога паэта. Так, у абмалеўцы лірычнага героя заўважана «няўменне паэта перадаць паўнату, складанасць унутранага свету савецкага чалавека, часам яго аптымізм і захваленне гучалі дэкларатывна, таму што яны не грунтаваліся на ўласным жыццёвым вопыце».

У далейшым, гаворычы аўтар нарыса, П. Панчанка ішоў шляхам няўхільнага пераадолення дэкларатывнасці і павярхоўнасці ў адлюстраванні жыцця. Вызначаючы асноўныя лініі творчага росту паэта на больш познім этапе («Верасніны сцягі», 1940), М. Лазарук піша: «Ад вывучэння ўласных эмоцый да больш шырокага ахопу рэчаіснасці, да розуму ад лёсе карона, асэнсавання ўнутраных і міжнародных падзей, да аснага ўсведамлення сваіх задач паэта і грамадзяніна; ад шматгалова, часам рыварыяцыі ў выяўленчых сродках, да сіцеласці, прастаты і празрацкасці мастацкага вобраза, існасці і акрэсленасці паэтычнай думкі — такім шляхам ішоў паэта».

На жаль, гэтыя правільныя ў аснове вывады даследчы не заўсёды дастаткова абгрунтаваны, а таму застаецца толькі канстатацыйны факт. Ён не вынікае з непасрэдных разважанняў аўтара, які ўзабачанне лірыкі трактуе пераважна ў сэнсе шырыня яго ідэйна-тэматычных рамак. Гэта дачытачы перш за ўсё разглядаю аднаго з самых буйных даваенных тэатраў П. Панчанкі — паэмы «Беластокія вітрыны», пра мастацкую спецыфіку якой сказана так: «Паэма «Беластокія вітрыны» цікава задуманна паэтам. Яе кампазіцыйная асаблівасць, яе ўнутраны ідэйны лапас нападарадкаваны базілітаснаму разважанню капіталістычнай рэчаіснасці». І шчы: «П. Панчанка шырока выкарыстоўвае такія сродкі паэтычнай выразакасці, як іронія, сарказм, часам гротэск, якія дапамагаюць яму больш наглядна раскрыць гнілое нутро капіталістычнага свету».

Такі «лаканізм» аналізу тым больш незразумелы, што ў большасці выпадкаў М. Лазарук выяўляе добры эстэтычны густ і глыбокае адчуванне асаблівасцей панчанкаўскага верша.

Больш грунтоўна ў кнізе размова аб літаратурна-творчых традыцыях у даваеннай паэзіі П. Панчанкі. Сама трактоўка праблемы літаратурных уплываў і ўзаемазвязяў не выклікае прэрачана. М. Лазарук правільна сцвярджае, што творчыя поспехі маладога паэта ў значнай ступені былі абумоўлены агульным дасягненні беларускай літаратуры 30-х гадоў і, у першую чаргу, сталі арыентацыйна і на выдатныя ўзоры купалаўскай лірыкі.

Па лініі творчага авалодання традыцыяй ішло і засваенне лепшых здабыткаў рускай савецкай паэзіі, асабліва паэзіі Маякоўскага, якая «бу-

Пра паэта-сучасніка

дзіла заўсёды ў Панчанкі творчы неспаскай, прагу пошукаў, імкненне ўшчыльна абліцца да свайго чытача, знайсці кантакт з ім».

Сцісла, але даволі трапна адзначаны аўтарам і фальклорныя традыцыі, якія паралельна з літаратурнымі плёна ўплывалі на фарміраванне паэтычнага стылю Панчанкі. Так, ужо ў зборніку «Упоўненасць» можна знайсці прыклады «непасрэднага ўжывання паэтам вобразных, лексічных і рытмічных канструкцый, характэрных для вуснай народнай творчасці». У далейшым, ідучы шляхам «абаўлення» фальклорных матываў і нападарадкавання іх уласным творчым задачам, паэт стварыў яркія малючкі жыцця і побыту народа («Матчына гора», «Маці», «Адкопаныя зарніцы», «Адезд маладой» і інш.).

Асноўнае месца ў кнізе М. Лазарука займае разгляд творчасці П. Панчанкі часоў Вялікай Айчыннай вайны. Гэта заканамерна: паэзія П. Панчанкі гэтых гадоў — яркая старонка не толькі творчай біяграфіі паэта, але і ўсёй беларускай літаратуры.

Аўтар адзначае, што падзеі Вялікай Айчыннай вайны называюць абстрактныя праявы пачуццяў савецкіх людзей. Гэтыя ж пачуцці «жывілі нашу паэзію, давалі ёй магчымасць эмацыянальнае напуўненне». Вось чаму тема Радзімы стала вядучай і ў творчасці П. Панчанкі. «Як і ў творчасці многіх другіх савецкіх паэтаў», — піша М. Лазарук, — «яна нярэдка раскрываецца на гістарычных паралелях. Паэт абаяраецца на традыцыі народа, чым падкрэслівае багаты змест пачуццяў, якое кірвала паводзінамі савецкіх людзей — пачуццямі савецкага патрыятызму». Аднак гістарычныя традыцыі нашага народа — толькі адзін, хай сабе надзвычай істотны, аспект раскрыцця патрыятычнай тэмы. У паэзіі П. Панчанкі ваенных тэм, аспект раскрыцця патрыятычнай тэмы гэтага часу заўсёды прасякнута нафасам савецкай сучаснасці, страпаным сцвярдженнем сацыялістычных ідэалаў жыцця. Патрыятычныя пачуцці лірычнага героя тут найчасцей спалучаюцца з невялікай тугой па захопленай вотаграм Беларусі, з палыміным заклікам да барацьбы за вызваленне роднага краю. І ў гэтым асноўнае ідэйна-эстэтычнае вартасці паэзіі П. Панчанкі ваеннага часу.

Аднак, засяроджваючы асноўную ўвагу на ідэйнай праблемацыі лірыкі Панчанкі і дасягаючы бясспрэчных поспехаў у гэтым напрамку, М. Лазарук не заўсёды заўважвае неабходныя прапарцы эстэтычнага аналізу. Вось чаму разгляд асобных твораў («Мая геаграфія», «Пачастунак», «Вокна спайпера») ішчы раз больш нагадавае праазічны пераказ з адпаведнымі цытатамі — ілюстрацыямі савецкага раскрываю мастацкіх вартасцей твора ва ўсім яго ідэйна-эстэтычным комплексе. І гэта не таму, што вызначнае ідэйнага багачства ваеннай лірыкі Панчанкі было для даследчыка самацэлай. Наадварот, разгляд вершаў найчасцей спалучаецца з трапнымі нагляданні на іх мастацкай асновай. Але дрэнна, што гэтыя цікавыя самі па сабе нагляданні не сістэматызаваны, а таму часткова губляюць выразнасць і метадакарававаны. Да таго ж, цікавыя заўвагі аб паэтычным стылі П. Панчанкі чамусьці вынесены аўтарам у самы канец раздзела, што ў нейкай меры стварэе адчуванне, нібы ён аналізаваў ідэйны змест твораў у пэўнай ізаляванасці ад іх мастацкай фар-

Пра тое, што М. Лазарук мог пазбегнуць гэтых недахопаў, сведчыць аналіз паэмы «Маладосць у паходзе», дзе паралельна з раскрыццём ідэйна-вобразнай сістэмы вызначаюцца жанравыя і мастацкія асаблівасці твора, вядзюцца палеміка з асобнымі ацэнкамі твора ў крытыцы.

Дарчы, аб палеміцы. Яна даволі актыўна вядзюцца ва ўсёй кнізе, аднак асаблівага накалу дасягае ў раздзеле аб ваеннай паэзіі. Ёе вастры накіравана супраць сцвярдженняў Р. Барозкіна аб характары лірычнага героя ў Панчанкі. На наш погляд, гэтая палеміка не дасягае мэты ў першую чаргу таму, што Р. Барозкін, уводзячы паняцце «лірычны характэр паэта», па сутнасці не аспрэчае абагульняючых вартасцей мастацкага вобраза, а толькі падкрэслівае хаарактэрныя асаблівасці лірычнага ўспрымання жыцця паэтам. Вось чаму, калі і можна было гаварыць аб назічанні ці пэўнай недакладнасці фармулёўкі Р. Барозкіна, то не варта было шукаць элементы суб'ектыўнай трактоўкі творчасці П. Панчанкі як «самавывучэння асобы паэта». Сам жа Р. Барозкін падкрэсліваў, што «метады мастацкага абагульнення» пашырае пэра сваё асабістае біяграфію да межы велічнай біяграфіі народа («Паэзія праўды», стар. 222). Палемічны запал прыводзіць да непажаданых вынікаў — кампазіцыйнай рыхласці раздзела,

М. Лазарук. Пімен Панчанка. Дзяржаўнае выдавецтва БССР. Мінск 1959.

М. ГРЫНЧЫК.

СУСТРЭЧА

З АРТЫСТАМІ

Брэсцкі гарком камсамолу і гарадскі адзель культуры арганізавалі ў памяшканні Тэатра імя Ленінскага камсамолу Беларусі творчую сустрэчу моладзі гарада з артыстамі драматычнага тэатра.

Вечар акцёраў першы сакратар гаркома камсамолу К. Панічэвіч. Галоўны рэжысёр Тэатра імя ЛКСМБ Ю. Арыянскі зрабіў агляд рэпертуару тэатра за мінулы год і назваў пастаноўкі, якія ў хуткім часе будучы паказаны на сцэне.

Студэнтка педагогічнага інстытута Гузік, работніцы арцелі «Чырвоны шлях» Аўсеньева, будтрэста № 8 Халтэнка выказалі меркаванні і зрабілі слуханні заўвагі аб спектаклях «Тры сястры», «Праўда і шчысць», «Два колеры».

На вечары-сустрэчы выступілі заслужаная артыстка БССР А. Астроўна, артысты Шварц, Камінская і Ганчарына.

У заключэнне адбыўся канцэрт, у якім прынялі ўдзел заслужаны артыст БССР Абрамаў, заслужаны артыст Літоўскай ССР Логінаў, артыст Жыліч, удзельнікі мастацкай самадзейнасці клуба прамысловасці, саліст хору пры абласным Доме народнай творчасці Конач, Ласута і інш.

Б. ЗІНКЕВІЧ, студэнт Брэсцкага педінстытута.

«Наш горад»

Днямі ў раённым Доме культуры г. Высокае адбыўся грамадскі прагляд кароткаметражнага дакументальнага фільма «Наш горад», створанага кінамаматамі раёна.

Фільм расказвае пра новабудовы горада, пра перадавікую вытворчасць, пра выдатныя месцы адпачывання выскаўчан.

Стваральнікі фільма П. Раковіч і аператар У. Ермакоў праробілі вялікую і цікавую працу. Неадрама іх фільм карыстаецца такім поспехам. Кожны раз, калі дэманструецца дакументальны фільм «Наш горад», на яго прагляд прыходзіць многа гледачоў.

Ж. КУБЕКАВА.

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

2 26 сакавіка 1960 г.

На здымку: вокладкі новых кніг,

Выстаўка твораў мастакоў Гомеля

У фаякінатэатра Палаца культуры шклявазда імя Сталіна выстаўлены работы мастакоў прафесіяналаў Гомеля і рабочага пасёлка Касцюкоў.

У светлым прасторным памяшканні, дзе творцы малявалі, прадстаўлены творы заслужанага дзеяча мастацтва В. Звінаградскага, мастакоў В. Казачанкі, Г. Несцірэнкі і інш. Ёсць творы розных жанраў, аднак мала тэматычных работ.

Добра выкананы Г. Несцірэнкам партрэт вартуўніка. Гэта — разумны стары, які многа пачуў на сваім веку. Даўга жыве, не адраўняваючы, глядзю на яго. Застаецца пашкадаваць, што, апроч гэтай работы, на выстаўцы няма больш карцін мастака.

Іншае уражанне ад партрэта Героя Працы, былога кадравага рабочага Гомельскага станкабудавальніка заводу імя Кірава т. Брусаваніна (мастак В. Будар). На палатне пераважае фізіяномія, што паказвае на партрэтны характар.

Шкава напісаны М. Шкрабавым пейзажы Гомеля, крыху, праўда, сухаватыя і выкананыя на палатне малых памераў.

«Майстар» В. Камюскага — адзіная на выстаўцы карціна, у якой адлюстравана тема працы. Фігура рабочага крыху статычна.

У арыгінальнай манеры напісаны В. Камюскам партреты.

Хадзіла б, каб мастакі Гомеля і нашага рабочага пасёлка Касцюкоў больш разнастайлі тэматыку, стваралі б творы, якія адлюстравалі былі бы героі працы, карціны на бытавыя тэмы, а таксама больш паказвалі савецкага чалавека — будаўніка камунізма.

А. ШАСТАКОЎ. Касцюкоўка.

МАЙСТЭРСТВА ГРАФІКА

У Дзяржаўным мастацкім музеі БССР адкрылася персанальная выстаўка Анатоля Волкава. Экспанавана звыш 400 работ.

У жыццёвых палатнах, у творах рытмічнай і кніжнай графіцы, у карыкатурнах і плакатах перад намі раскрываецца мастак шматграннага здольства.

А. Волкаў — выхаванец беларускай мастацкай школы. Выдатны шматлікі яго ілюстрацыі. У іх у поўнай меры выявілася ўменне раскрыць змест кнігі, пранікнуць у залому аўтара, перадаць характарыстыку тэмы, эпоху, абставіны, асабліва стрылю літаратурнага твора.

Выразныя вобразы стварыў мастак да твораў Я. Коласа «Новая зямля», Э. Самойленкі «Будучыня», Я. Маўра «Шлях з цемры», М. Паслядовіча «Цёплае дыханне», да зборніка А. Якімовіча «Аповесці і аповяданні» і многіх іншых.

Удзельнічаў і ў ілюстрацыях А. Волкаў аповесці і аповяданні для юнацтва, казкі для дзяцей. Яго ілюстрацыі даходлівыя, зразумелыя, надоеда застаюцца ў памяці. Ім пралістраваны «Казка пра папа і работніка яго Балду» А. Пушкіна, аповесць М. Лынькова «Міколка-парава», паэма Я. Коласа «Міхасевы прыгоды», зборнік Цёткі (А. Пашкевіч) «Дзяліны», казкі П. Бажова «Сярэбраны капітоў» і цэлы рад беларускіх і ўкраінскіх народных казак.

Прыважана яго ілюстрацыі да казак з дзючыні асобамі — жывёламі. Тут мастак стварае дасціпныя вобразы.

Тонкі гумар, характэрны для вобразаў «ацалавчаных» насякомых у казках М. Багдановіча «Мушка-зеланушка». Ілюстрацыі гэтыя вабяць маляўнічасцю каляровай гамы, жыццядаснасцю, пераплачэннем казачнасці з рэальнасцю.

На выстаўцы шмат малюнкаў, прысвечаных дзецям, вобразы якіх раскрыты мастаком псіхалагічна праўдліва. Гэта відэльці і ў яго карцінах, і ў шматлікіх малюнках, і ў ілюстрацыях да дзіцячых казак. Мастак умее перадаць пэўнае пачуццё і перасадзіць дзіцяці і разам з тым індывідуальную характарыстыку кожнага. Свет дзіцяці бліжэй і зразумелы мастаку і з'яўляецца невычарпальнай тэмай яго творчасці.

Прызнаннем гледача карыстаецца карціна А. Волкава «Першае верасня» (1950), прысвечаная савецкім школьнікам. На ёй паказана дзіцячкія, якая старанна завязвае піянерскі галштык перад лютэтаркам у радасны дзень пачатку навучальнага года. Фігура дзіцяці, падаржаная з тонкім і дэду ўжо створаным шчырым аўдытам. Дзіцяці, уведзены мастаком, дапаўняюць характарыстыку школьніка.

А. Волкаў піша пейзажы, эцюды, робіць замалёўкі, накіды. Многія пейзажы і эцюды на выстаўцы паказваюць тонкага пейзажыста, які добра адчувае прыгажосць навакольнага свету, умее праўдліва перадаць карціну.

ціны роднай прыроды, пазію восеніскіх прыгожых матываў («На зноўна», «Асенні маты», «Восень. Чырвоная аля», «Асенні дзень» і інш.).

Умненне А. Волкава знаходзіць сапраўды востра і глыбока раскрытаюць недахопы людзей, паказваюць у яркіх перакананых лобках вылучыла яго ў рады лепшых сатырыкаў рэспублікі.

Мастак у асноўным працуе ў жанры бытавой сатыры.

Алюжым карыкатурна мастак служыць народ, выступаючы супраць усёго адстагла, што замінае нашаму руху наперад.

Выразная яго карыкатура «Тры граці» з прамакарэрамі, дзе зносна высмейваюцца бракаробы з розных арцелей, якія залачына стаяцца да патрэб савецкага чалавека.

Захоўваючы ў меру граціскавую форму і ўздольныя трапіць у дэталі, мастак стварае даходлівыя і выразныя карыкатуры.

У гэтым плане цікавы сатырычны плакат А. Волкава «Ізі, ізі малаціцы! Жывот балішы!». Майстар высьмейвае грузнага гультая, які ляжыць у спакойнай ляжыцы позе ў няконтую летнюю раіцу, калі ідзе дружная ўборка збожжя. Недасказаны ў гэтым слове прымаўкі не патрэбны. Іх красамоўна дапаўняюць дэталі, уведзеныя мастаком: карабок папярост «Кабэка», што вытырае ка кішні, гадзіннік на руцэ.

А вось карыкатура, якая выкрывае безгаспадарчасць некаторых калгасных кіраўнікоў. «Або кажучы адна, або хлэў уцяпай!». Малюк паказвае, вядома, калгасна з каровамі, якія здарваюць з яго кажучы. Тут, бадай, і надліс не патрэбны, настолькі выразны каровы і разгублены старшыня.

Гранічна выразная і карыкатура «Якая пеліня!». На прыбые ў беспалапной позе ля замкнута кузіні сядзяць двое і грочыцца на сонейку. Ужо ясна на двары, навокал бездарожжа, ніяка камісія сюды не дабярэцца, і гэта на руку ўсім лайдлакам, недапрадумленным людзям.

Асноўная тэма палітычнай сатыры А. Волкава — барацьба за мір.

Акварэлі — «Плошча імя Якуба Коласа», «Дзіцячы садзік», «Цэнтральная плошча» з серыі «Мінск і яго жыхары», над якой цяпер працуе мастак, прысвечаны новаму Мінску. У іх мастак уключае прыгажосць роднага горада, адноўленага з руін і попелу, і веліч працы савецкага чалавека-стваральніка. Да лепшых з гэтых лістоў варт аднесці «Дзіцячы садзік». Мажорны, радасны і поўны настроі ліст «Цэнтральная плошча», дзе мастак, пазбягаючы дэталізацыі, зноў абавязана і лаканічна паказвае пазію і веліч новага Мінска з яго прамымі шчырымі аўдытам і плошчамі, прыгажосць і манументальнасць архітэктурных ансамбляў сталіцы.

На выстаўцы прадстаўлены шматлікія замалёўкі, накіды, эцюды, эскізы з альбома мастака.

Г. БАРАВІК, мастацтвазнаўца.

НОВЫЯ ВЕРШЫ

Антон БЯЛЕВІЧ

ПРА ЦЯБЕ, ХАРОШУЮ...

А зелена, зелена Ды ў лугах, галях. А твой сад пабелены, Ластаўка мая.

Свежае парашаю Квечню на галаі. Пра цябе, харошую, Цяло загалі.

Звон стаў над вішнямі, Ціха паму да хат. Пра цябе, увішнюю, Пеў калгасны сад.

І была ты ветлаю, Шчыраю такой, І была ты светлаю Мараю маёй.

А зелена, зелена Ды ў лугах, галях. А твой сад пабелены, Ластаўка мая.

Беларускі народ шануе памінь аб сваіх любімых пісьмнніках. У сталіцы і гарадах рэспублікі лепшыя вуліцы названы імямі Янкі Купалы, Якуба Коласа, Змітрака Бядулі, Кузьмы Чорнага і іншых майстроў літаратуры. Іх імямі называюцца і прадпрыемствы, калгасы, школы, бібліятэкі.

Будуць устаноўлены помнікі Якубу Коласу на плошчы яго імя ў Мінску і на яго магіле. Намагаліны помнік высякацца з чорнага граніту. Барэўф пісьмніка і фігуры пераважаюць з яго твораў адліваюцца з бронзы. На адымку: мадэль надмагільнага помніка Якубу Коласу работы беларускіх скульптараў — братоў Л. і М. Роберманаў.

Фота І. Салавейчыка.

Работу ўстановаў культуры — на ўзровень сучасных задач

Пытанні камуністычнага выхавання савецкага народа наша партыя заўсёды вылучае на першы план. «Для пераходу да камунізма», — гаворыць таварыш М. С. Хрушчоў. — неабходна не толькі развіццё матэрыяльна-тэхнічнай база, але і высокі ўзровень усіх працоўных грамадства. Чым вышэй свядомасць мільённых мас, тым больш паспяхова будуць выконвацца планы камуністычнага будаўніцтва. Партыйныя, прафсаюныя, камсамольскія і іншыя грамадскія арганізацыі дабіваюцца не проста паліпшэння выхавальнай работы, а яе ўздыму на якасна новую, вышэйшую ступень. Одним з важных участкаў камуністычнага выхавання з'яўляюцца нашы мясцовыя ўстановы культуры.

Добрую і карысную справу робяць газеты, на старонках якіх рэгулярна і дастаткова поўна асветляецца дзейнасць гарадскіх, раённых, сельскіх дамоў культуры і бібліятэк па камуністычнаму выхаванню працоўных. Чавуская раённая газета «Сіра» ў трох нумарах надрукавала вялікі артыкул М. Анюкова «Старыяны ачаг культуры», у якім расказваецца, што

яшчэ ў пачатку 1918 г. вярнуўшыся з фронту, настаўнікі Бяцкіў і Жырковіч стварылі ў вёсцы Благавічы культурна-асветны гурток. Сяляне калектывна чыталі першыя дэкреты Савецкай улады, напісаныя вялікім Леніным, газеты, якія дастаўляліся з Чавускага павятовага ваеннага камісарыята, гораха абмяркоўвалі пытанні міжнароднага становішча. У надзеі стабілізацыі спектаклі іліма мясцовага драматычнага гуртка, выступалі лектары і дакладчыкі. Агульнаадукацыйны гурток неўзабаве ператварыўся ў вясцоўную школу для дарослых.

За ўмелую пастапоўку масава-палітычнай і культурна-асветнай работы Благавічскай хаце-чытальня ў 1924 г. была прысуджана адна з дзяво першых усеагульных прэмій імя Уладзімера Ільіча Леніна — бібліятэка і невялікі кінаапарат, які мясцовыя хатры называлі «чароўным ліхтаром».

Рост культуры і палітычнага свядомства сялян падрыхтаваў глебу для арганізацыі ў Благавічах партыйнай аячкі і стварэння калгаса.

Прайшло з таго часу шмат гадоў. У Благавічах адбыліся вялікія змены. Як толькі калгас пабудаваны клуб, хаце-чытальня была ператворана ў бібліятэку.

Цяпер у бібліятэцы і перасоўках — больш дзесяці тысяч тамоў кніг: творы класікаў марксізма-ленінізма, выдатных рускіх, савецкіх, беларускіх пісьмннікаў, пісьмннікаў краіны народнай дэмакратыі і лепшых прадстаўнікоў заходнеўрапейскай літаратуры. Звыш 330 калгаснікаў — пастаянныя наведвальнікі бібліятэкі.

Пры дапамозе савета бібліятэкі, у склад якога ўваходзяць настаўнікі, перадачы калгаснікі і спецыялісты сельскай гаспадаркі, рэгулярна праходзяць вечары пытаніяў і адказаў, канферэнцыі чытачоў, чытаюцца лекцыі і даклады на разнастайныя тэмы, наладжваюцца канцэрты мастацкай самадзейнасці.

Памнажачы саўняны традыцыі мінулага, сельская бібліятэка дапамагае працаўнікам палеў і іх выскароднай справе.

Многа месца адводзіць матэрыялам аб рабоце культурна-асветных устаноў бабруйскага раёна газета «Намуніст». І. Хурсан у артыкуле «Вечарні ў Шлесах» піша, што клуб калгаса «Перамога» стаў сапраўдным цэнтрам культурнага адначынку і выхавання калгаснай моладзі, усіх членаў сельскагаспадарчых. Тут 3—4 разы на тыдзень дэманструюцца кінафільмы, у клуб прыходзяць на заняткі ўдзельнікі гурткоў мастацкай самадзейнасці. Іх

не так ужо многа, — гаворыць аўтар, — каля 30 чалавек, але калектыву заслужыў добрую славу. Ён выступае перад мясцовымі жыхарамі і выязджае да суседзяў.

Шмат наведвальнікаў у бібліятэку, каля мей звыш 8 500 кніг. У чытальню паступае да 20 назваў газет і часопісаў. А для чытачоў аддалены вёска арганізаваны бібліятэкі-перасоўкі. У бібліятэцы аформлены літаратурныя вітрыны, у якіх адлюстраваны рашэнні партыі і ўрада па сельскай гаспадарцы.

На старонках кобрынскага раённай газеты «Праца» селькор Н. Андруховіч у карэспандэнцыі «Свая чытальня» расказвае, што хоць не так даўно адкрыта хаце-чытальня ў пятай паловай брыгадзе калгаса «Сіцярамаго», але яна ўжо здолела стварыць сапраўдны асяродкам культуры. У ае кніжным фондзе звыш 800 кніг, а колькасць пастаянных чытачоў дасягае больш 100 чалавек. З любоўю і веданнем справы аформлены тут стэнд па сямігадоваму плану, фотавітрына «Жыццё і дзейнасць У. І. Леніна», вітрыны сельскагаспадарчай і антырадыкальнай літаратуры.

Слонімскага раённая газета «Вольная праца» вельмі часта пад рубрыкай «Па культурна-асветных устаноў» змяшчае цікавыя матэрыялы. Так, напрыклад, у нумары 18 змяшчаны артыкул П. Тацянавай «Адзін дзень у раённай бібліятэцы». Работнікі бібліятэкі штодзень робяць каля 100 кнігавыдач. Сярод наведвальнікаў бібліятэкі мы сустракаем майстра аўтарамонтных майстэрняў Міхаіла Дзюка, хатнюю гаспадыню Лізавету Ілюхіну, студэнтку медыцынскага вучылішча Валентыну Кіраенкаву і інш.

У гэты дзень у бібліятэцы пачынаўся і аграном саўгаса «Перамога» А. Шагідзевіч, на рахунку якога дзесяткі працываных кніг. За апошні час ён працывані крытычныя нарысы аб А. Чхаве, зараз узяў для вывучэння працы Карла Маркса і Фрыдрыха Энгельса. Ён многа чытае і кніг па сельскай гаспадарцы.

Многа наведвальнікаў было ў чытальняй зале, у якой працуе бібліятэкар Валентына Цэдзіліна.

Вельмі часта ў раённай бібліятэцы можна сустрэць загалічэй перасоўныя бібліятэкі, кнігапошты, сярод актыўных распуўсуджальнікаў кнігі — пашталёны Марыя Хвасянен.

Глыбокае і ўсебаковае асяветленне работы ўстановаў культуры на старонках мясцовых газет — важная задача.

А. ІВАНОВ.

ХАТНІЯ БІБЛІЯТЭКІ

У верасні мінулага года старэйшай чытальні Пінскай цэнтральнай гарадской бібліятэкі Аляксандры Сцяпанавы Крыловай было прапанавана арганізаваць дома хатнюю бібліятэку. Гэтую прапанову Аляксандра Сцяпанавы з задавальненнем прыняла. Яна ўзяла больш двухсот кніг. У канцы года ў яе налічалася 57 чытачоў і была зроблена 691 кнігавыдача.

З любоўю і стараннем арганізоўвае работу ў хатняй бібліятэцы і пенсіянерка Г. Бреста Аляксандра Якулеўна Хвалюк. Два разы на тыдзень паліпаўна яна сваю бібліятэчку новымі кнігамі з Брэнскай гарадской бібліятэкі імя Пушкіна.

У гэтай выскароднай працы Аляксандры Якулеўна дапамагае не муж, персанальны пенсіянер Антон Нікітавіч і іх дачка Ала. Усе члены сям'і сталі актыўнымі прапагандастамі кнігі.

Вельмі многа добрых слоў можна сказаць пра брэнскага работніка хатніх бібліятэк В. Трыбухіну, В. Бранько і інш.

Хатнія бібліятэкі арганізаваны і ў сельскай мясцовасці.

Асабліва цікава арганізаваць работу хатняй бібліятэкі на вёсцы настаўнік Пуціцкай пільпоўнай сярэдняй школы Ружанскага раёна т. Сахарчук. У настаўніка ёсць свая асабная бібліятэка, у якой налічваецца звыш 300 кніг. Папаўняючы яе кнігамі з бібліятэкі, тав. Сахарчук абслугоўвае літаратурна калгаснікаў вёскі Пуцін.

Цяпер у нашай вобласці створана 66 хатніх бібліятэк, якіх абслугоўваюць больш дзевяць тысяч чытачоў.

З. ПАТЛОВА, намеснік дырэктара Брэнскай абласной бібліятэкі імя Горкага.

Літаратурнае жыццё

У клубе сельгасарпелі «І Мая» Кастрычніцкага раёна адбыўся літаратурны вечар, прысвечаны творчасці беларускага пісьмнніка Кандрата Крапіны. Доклад «Жыццё і літаратурны шлях К. Крапіны» зрабіла настаўніца Гараханіцкай сямігадовай школы М. Ісачанка.

Перад прысутнымі з чытаннем баек пісьмніка выступілі вучні П. Дайнекі, Н. Масальскага і інш. Члены школьнага драмгуртка паставілі п'есу К. Крапіны «Партызаны».

Днямі адбыўся літаратурны вечар у Палацы культуры рабочых тонка-

суконнага камбіната. Кртык С. Майхровіч зрабіў доклад аб беларускай савецкай літаратуры. Пэарты Р. Руска, А. Русеці і С. Шухвечі, праказі А. Рышко працывалі работным свае творы.

На вечары прысутнічала больш 400 чалавек.

Чытачы Карэліцкага раённай бібліятэкі абмеркавалі аповесці І. Шамякіна «Непаўторная вясна». Уражаны аб творы выказалі т.т. Тарасевіч, Стражко, Касцюкевіч і інш.

А. ЧАЧОТКА.

ЗЕМЛЯЖЫ

Якуб ЕРМАЛОВІЧ

Шмоха Крука я ведаў даўно. Дзяццяцца наша, то басаногая, то ў лазовых лапцях, ішло, можна сказаць, побач.

З Цімохам я часта бываў у Арэшкавічах, вёска, якая знаходзілася ад нашай усяго толькі за чатыры вярсты. Калі гаварыць дакладна, дык чатыры была не проста вёска, а бадай што мястэчка. Вуліц тут было шмат, і яны перакрываўваліся, як у горадзе. Цёмная, Баранова, Злучэньня — усё нейкія даўнія назвы. Была нават адна Палавініцава, бо на ёй жылі тры сям'і, якія калісьці апрацоўвалі папоўскую зямлю, другая — сабе, адна частка ўраджэню — папу, другая — сабе, за працу.

У Арэшкавічах, якраз у цэнтры, насупраць сяльпоўскай крамы, узвышалася на высокіх слапах трыбуна, і тут у лазовыя шчыны святы збіраўся народ слухаць прапоўска.

У нашай вёсцы, у Нішчыне, не было яшчэ камсамольскага, а тут было ўжо. І піянеры ў чырвоных галштыках былі. Камсамольскія спявалі: «Далю, далю манахаў, рабінаў і папоў». Манахаў мы не бачылі жывых і не ведалі, якія яны. А вась рабін і поп былі ў саміх Арэшкавічах. Слухаючы песню пра папоў і рабінаў, мы нечаму радаваліся і сабе пачыналі спяваць. А калі даходзілі да таго месца, дзе гааварылася, што «заледем мы на неба, разгонім усіх багоў», — нам становілася яшчэ больш радасна, бо ні перад кім не адчуваў ніякі страху.

Тут, у Арэшкавічах, быў сельсавет, пошта. Усё гэта і цягнула нас сюды.

Сустракаліся мы з арэшкавіцамі і ў другім месцы. Наш лес быў таксама іхнім лесам. На паліках, на прагалінах, у забалочаных гэтага лесу мы пасялілі кароў або коней. Тут жа пасялілі і арэшкавіцы. Часта раскладалі агоні і сядзелі дзень даў кароткі, а жывёла добра грызла візінную травяную мякаць.

Так я ўведаў Цімоха Крука. Я можа б пра яго і не расказаў, каб ён гнуў у сабе якога дзіцяцінага завадатара, перхаюцца. У сабе якога дзіцяцінага завадатара арэшкавіцкіх камянёў і справа, што ён быў срод арэшкавіцкіх камянёў самы непрыкметны. Яго, няроўслага, нашоўшы самі непрыкметны. Яго, няроўслага, нашоўшы самі непрыкметны. Яго, няроўслага, нашоўшы самі непрыкметны.

АПАВДАНННЕ

будзь, заплакаў. Можна было б тады паслачуваць са-спраўдзімаму.

Адлюбы на свята Першага Мая мы пайшлі ў Арэшкавічы. Што ў насі Старомодная, невялічкая вёска. А ў Арэшкавічах народу, — уга! Сцяжакця людзі з усяго наваколя.

Калі мы прыйшлі, камсамольцы ўжо вынеслі з сельсавета чырвоны сцяг на доўгім шасце і становіліся ў строй. За імі сталі прыкладваюць піянерскую калону. Мы былі тады яшчэ ніхто — піянеры і ні камсамольцы. Але добры Мікола Пяскун, камсамольскі прыстаўлены кіраваць піянерамі, і нас усіх паставіў у калону. Як жыць, вядома, ён цяпер перадад мою, з камсамольскім значком на грудзях, светлавары.

Калі мы ўжо рушылі і прыйшлі трохі, я ўбачыў, што побач са мной ідзе Цімоха. Ён быў, як чыў, што побач са мной ідзе Цімоха. Ён быў, як чыў, што побач са мной ідзе Цімоха. Ён быў, як чыў, што побач са мной ідзе Цімоха.

Вось так, дэманстрацыйна, мы абыйшлі арэшкавіцкіх вуліц, потым доўга стаялі ля трыбуны, слухаючы выступленні, потым я прыбег дамоў, і гэтак значыць у сваю Нішчыну, а стамленасці — някай. Мне хателася спяваць, падскокваць. І дзень даўдзё зусім малым. Я забыўся, што трэба было збірацца вёсці каня на начлег. Тады яшчэ людзі жылі аднаасобна; калі ў каго і была якая каляна, то на яе патрэбен быў і ўдзень і ўначы свой конюх.

Я не скажу: ў гэты ж дзень мы запісаліся ў Арэшкавічах у піянеры.

З таго часу шмат сцяжыла валды. І вась я зноў трапіў у родныя мясціны, і нечым трывожым спавіліся сэрца. Радзіма, радзіма! Дзе б і колькі ні жыў чалавек, але ты заўсёды ў яго думках.

Я ўспамінаю: шэжаж было пакідаць сваю вёску, ды што рабіць, калі ў бачы, акрамя мяне, расло яшчэ тры сыны. Як было дзіліць шнур на чатыры часткі! Гэта ўжо значна пазней — людзі сталі арганізоўвацца ў калгасы.

домне плавільшчыкам сталі), — такое адчуванне ў мяне, быццам хто пазірае на мяне збоку, сочыць за мной.

— Мар'я, — кажу жонцы, якая з тугішчымі і якую мясцовага бабы называюць Мамай, — З'езджу да сябе дамоў. Можна памру, нешта мяне гэтак пацягнуў у свой край.

— Ты чо? Одурае? — гаворыць яна мне сваёй уральскай мовай, рашучай, як каменне. А потым: — З'ездзі, калі так. Чаму ж нельга.

— А можа разам з'ездзім? — кажу.

Не слухае, не хоча, значыцца.

— Глядзі тут, — кажу ёй пра дом, а сам паехаў.

«Глядзі», — у думках усміхнуўся я. Што глядзё? Сын ужо ішчынер — на той самай дзюдзе і я. Жанаты. І жыць асобна. Дачка таксама выйшла на свой хлэб і, хай добра і будзе, дзятка злучыць мяне. Што глядзё маёй бабё!

Скажу вам шчыра, ствараны цяпер добрыя ўмовы рабочамоу класу ў нас. Не тое, што было калісьці, у трыццаці гадах, калі я пачынаў рабочым шлях.

Дзённік мастацтва

Канцэрт маладой піяністкі

У Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі паспяхова выступіла піяністка Жанна Жыў. У мінулым выпускніца Мінскай музычнай школы-дзясцігодкі па класу прафесара М. Бергера, Ж. Жыў цяпер працуе педагогам гэтай жа школы. Сваё выканаўчае майстарства піяністка ўдасканалвала ў Ленінградскай кансерваторыі ў класе прафесара Н. Перэльмана.

Гэты канцэрт з'явіўся сур'ёзнай творчай справай маладой музыканта. Ж. Жыў валодае добрай прафесійнай падрыхтоўкай, густам; ігра яе заўважна прастой, шчырасцю, мяккім прыемным гукам, прадуманасцю дэталей, адсутнасцю манернасці і вычварнасці.

Парадавала праграма канцэрта, якая ўключала складаныя віртуозныя творы заходняй класічнай музыкі. Выканаўца здолела знайсці ў кожным з іх індывідуальны адценні, своеасаблівы почырк. Ігра Ж. Жыў, нягледзячы на некаторыя недахопы, бесспрэчна заслужыла пахвалы. На наш погляд, найбольш удалася піяністка Фантазія до-мажор (ор. 17) Р. Шумана. Добра быў раскрыты лірыка-драматычны змест твора, падкрэслена рамантычная прыўзнятая вобразнасць. Удала сыграла канцэртнае тры фантастычныя п'есы Р. Шумана. Яна цікава трактавала вобразна-сэнсавае асаблівасці кожнай п'есы, знайшла для іх тонкія нюансы.

Менш спадбалена выкананне «Храматнай фантазіі і фугі» І. Баха. Фантазія прагучала крыху халаднавата, суха. Музыка не атрымала ўласцівага ёй бляску, імпрэвізацый-

най шыршы і свабоды. Экспазіцыйнае ізаляванне тэмы фугі атрымалася расцягнуць, інертным. Праўда, у далейшым піяністка ўдалася правесці лінійна паступовага дынамічнага нерасцягання. У сэнсе дынамічнага Бетховена, на наш погляд, была спрэчнай інтэрпрэтацыя некаторых эпізодаў. Аднак увагуле выканаўца правільна растлумачыла лірыка-рамантычны змест гэтай позняй санаты кампазітара.

Задавальнае выклікала выкананне Ж. Жыў санаты ля-мінор Моцарта. Першая частка прагучала ў адвядзенні з задамай кампазітара, драматычна насычана, другая частка—цёпла і пранікнёна, трэцяя—усхвалявана. На жаль, у выкананні санаты Моцарта ішы раз не было рытмічнай выразнасці. Вядома, трэба шчыра нямаля працаваць, каб выхаваць навык у выкананні складаных твораў гэтай кампазітара, якія маюць лёгкую і прэзэнтую фактуру.

У зварыжэнне карткага аналізу канцэрта Ж. Жыў хочацца адзначыць, што піяністка часам высе на хала вытрымкі, уласцівай сталым музыкантам, стылістычнай роўнасці ў выкананні асобных твораў, усебаковае пранікненне ў іх мастацка-сэнсавы змест. Бясспрэчна, мы прад'явілі строгія, павышаныя патрабаванні да маладой музыканта. Але перад намі — таленавітая піяністка з добрымі задаткамі, якая можа дамагчыся яшчэ большых мастацкіх вынікаў у выкананні, і мы маем права прад'явіць да яе такія патрабаванні.

К. СЦЕПАНЦЭВІЧ.

Эстафета з «прычэпам»

Гэта пачалося ў нядзелю з самай раніцы, а закончылася досвіткам у панядзелак. Настаўнікі Хожавскай сярэдняй школы прыхілі перадаць эстафету культуры настаўнікам Радзковіч. Іны збіраліся не толькі праспяваць песьні і расказаць, колькі ў школе піяністкаў і дзюэцікаў. Эстафета культуры павіна падвесці вынікі сувязі школы з жыццём.

У Радзковічскай сярэдняй школе ёсць чаму паучыцца. Тут вучні не былі прапоўняныя навукі ў майстарнях. У школе ёсць добра абсталяваныя кабінеты фізікі, хіміі, біялогіі. Урокі праводзяцца жыва, цікава. Наспяховасць школьнікаў павысілася.

Настаўнікі Хожавскай школы і прыхілі, каб на перадавым вопыце паучыцца ў сваіх сяброў.

Да сустрэчы гэтай радзковічскай настаўнікі пачалі рыхтавацца за два тыдні. Першая скрыпка ў гэтай справе была даручана справоду школы. Ён сабраў вялікую суму грошай. Прафсаюзная арганізацыя вядучыла камісію, якой даручана было купіць на рынку дзве цапкішкі... Кляпот было, як перад вялікім святам. Гатавалі смажаніну, халадзец, катлеты... Як каму, а членам камісіі перападала работ. Трэба ж было на 70 чалавек нарыхтаваць выпіўкі і закускі.

Радзковічскае таварышчы не халелі схібіць. Надочныя іны самі перадавалі эстафету культуры ў Палачанскай школе. Пасля канцэрта іх запрасілі за стол. Праўда, дырэктар Радзковічскай школы тав. Лугоўскі для прыліку запярэчыў бы:

— А наўжо без выпіўкі нешта? — Не намі гэта заведзена і не мы будзем перайначваць, — сталі на сваім настаўнікі Палачанскай школы.

Следуючы іх прыкладу, настаўнікі Радзковічскай школы казалі самі сабе:

— Маўляў, няхай і ў нас будзе, як і ў людзей... Што ж тут такога, калі эстафета з такім «прычэпам».

Ларысіа і вырашылі: заключную частку эстафеты правесці ў памяшканні былога банка. Там ёсць дзве расставіны сталы, даволі прасторы для тапцаў.

І вось у 11 гадзін раніцы да Радзковічскага Дома культуры пад'ехалі госці. Іх сустрэлі з духавым

аркестрам, а потым, пасля ўрачыстых прамоў, запрасілі ў клуб, затым — у прэзідыум.

Дырэктар Хожавскай сярэдняй школы тав. Сакалоўскі расказаў аб сваёй школе, аб рабоце настаўніцкай групы, аб рабоце настаўніцкай групы. Потым выступіў сам таварыш Лугоўскі: Гаварыў ён не больш 20 хвілін. Відзеў, дырэктар вельмі спынаўся, бо дужа часта ён кідаў позірк на гадзіннік. Потым пачаўся канцэрт гэсцей. Апроч песьняў ды танцаў яны меркавалі паставіць яшчэ і спектакль. Аднак гаспадары не дазволілі ім паказаць усё свае таленты ў мастацкай самадзейнасці. Ім карцела, відзеў, другая частка сустрэчы.

— Чаго мы сюды ехалі? — не здаволена пытаў настаўнік Хожавскай школы тав. Козел. — Я хачу сустрэцца, пагаварыць з вашым выкладчыкам мовы і літаратуры, а яго няма.

— Няўжо ў вас і матэматыка ў школе няма? — запыталася настаўніца тав. Шалянок. — Шы вы, таварыш Лугоўскі, свам настаўнікам забаранілі сустрэцца з намі? Прабачце за шчырасць, мы не чакалі такой сустрэчы.

Кожнае выказванне быццам вярала аблівала Лугоўскага. «От якія незадагалівыя людзі. — думаў ён, — праз некалькі гадзін будуць прабачаныя прасіць, а цяпер як нажом рэжучы».

— Усё ў нас ёсць, таварышчы, — хваліўся дырэктар, — і настаўнікі ўсё ў зборы. А што блага сустрэлі — прабачце. За тое лепей праводзіць будзем.

... Першы і другі тост быў за гэсцей, за іх прыніповаю і карыснаю крытыку. А пасля трэцяга і чацвёртага тостаў ужо адзін аднаго не пазнавалі. Так не давалася пагаварыць па справах ні літаратуры з літаратарам, ні матэматыку з матэматыкам. Гарэлка затуманіла вочы.

Так закончылася перадача эстафеты. Пачаўся яна ўрачыста, з музычнай, а закончылася... п'янымі песьнямі.

Вельмі шкада, што падрыхтоўка і правядзенне эстафеты школьніцкай калектываў зусім не зацікавіліся ні ў Маладзечанскім раённым аддзеле народнай асветы, ні ў аддзеле культуры.

Г. МІХАЛЮК.

(Закачанне. Пачатак на 3-й стар.)

— Вы, Ганка, калі ён што жое, не крычыце на яго. Нічога не кажыце. — Што вы! Як жа я на яго буду крычаць. І кароў даць, з-за яго пайшла. Гэта сягоння тут во з вамі трохі забавілася. А так памагаю. Вясной, як трава была малая, жыта касілі на падкормку. Дык і на поле пазедзе, і раздэем каровам разам. А як гэты загон спасуць (вунь ён, за аленішкіма), тады пагоніць за рэчку. Там і кашара выгараджана. І даць тады будзем халдзіць уздзень. А калі і хлапец бегае, Дзе карову адверне, а дзе што другое памажа. Я паглядзеў удалы за рэчку. Я ведаю з дзяцінства гэтыя мясціны. Але хмызняк, мне здаецца, адступіў. Замест яго ўбачыў шырокую прагаліну, якая ўрэзалася далёка ў сасновы бор. — Выцерабілі, угадала мае думкі Ганна. — Узаралі трактарам, Валікім такім плугам. Тады пасялі травы розныя. Там і канюшына, там і цыцеўка—усё разам. Панаялаюцца каровы, дык аж стогнуць. Ну, і рэчка тут жа—напайць ёсць дзе.

Ужо мы падыходзілі да фермы. Ганка неск па-дзяцінаму, шчыра схіпіла мяне абедзьвюма рукамі за рукаў піжмака і засмяялася. — Ніколі не забуду, як ён атрымаў у райкоме партбілет і прыхаў дамоў. Ён яго і туды, ён яго і сюды. Закрыў у паперку, што вазы не прапуская, і пад барку падтыкае, і ў скрыню замякне. Дачка, што зараз настайніцай, у дзясціны класе яшчэ вучылася. «Лажыкі-тка, тата», — кажа. І я палыбіла. Дык ён—што? З рук сваіх не выпуская. Не дае нам нават, каб паглядзець. Я джык жартам: «Кніжкі, — кажу, — чырвоныя не бачаеш, а ён як узлётца на мяне: «Ты дужа ведаеш, галава твая баяская!» Пасля стаў паведзець, галава твая баяская!»

Прышлі на ферму. Сталі збірацца дзяркі. Тут і ўбачыў Цімоха. Ён быў невясёлым, а рэсцяны плашч-дажджык, на плячы ляжала пугаў. Ішоў ён хутка, нават, як мне здаецца, вельмі лёгка, але ў час халы фігура ў яго была трохі скружэна набок. Я ўспомніў гаворку Ганны пра раненне мужа. Ужо ў белым халатце і з блішчатай дэнкай, Ганна падвела да мяне Цімоха і сказала: — Во.

Цімох пазіраў на мяне знізу ўгору, бо быў ніжэйшы ад мяне, і загадкава ціскаў плячамі.

НАРЫС—ВАЖНЫ ЖАНР

За апошні час значна ўзрастае ўвага да нарыса. Стала звычайнай з'явай і тое, што лепшыя творы нарысцстаў выдаюцца асобнымі кніжкамі. Але ці поўнасьцю адпавядае нарыс запатрабаваным сённяшняга дня, заўсёды апраўдае ён высокую марку мастацкага жанра?

Праблема сучаснага беларускага нарыса быў прывячаны докт сескыі прозы і крытыкі СП БССР.

З дакладам на сходзе выступіў крытык Я. Герцовіч. Ён адзначыў, што мастацкая якасць нарысаў прыкметна палепшылася; цяпер нічо ўжо не адважыцца сьвяржацца, што нарыс — гэта толькі «гэзетны, проста апэратыўны жанр. Паспехі нарысцстаў значныя, але ёсць яшчэ і сур'ёзныя недахопы, звязаныя галоўным чынам з тым, што аўтары нарысаў не заўсёды ўнімаюцца да вялікіх мастацкіх абавязаньняў, да сапраўднай тыпізацыі з'яў. Нарысцстаў, як і кожны пісьменнік, павінен быць даследчыкам жыцця, а не проста апісальнікам.

Няколі важная якасць першаадрывальніка для нарысцста, перакарнаўча гаварыў І. Дуброўскі. Тое, што нарысцста звычайна мае справу з канкрэтнымі людзьмі і фактамі, і павіна абмежоваць аўтара ў мастацкім бачанні жыцця, у абары найбольш значнага, тыповага. Тыповае — гэта сам факт, калі ён абараны правільна, з улікам запатрабаваньняў жыцця, новых з'яў і ім. Але і пасля абары фактаў нарысцста застаецца шырока прастор для мастацкага домислу, для даследавання характараў герояў, іх сувязі з жыццём. Аднак павінен быць падпарадкаваны тэме, задачы нарысцста.

Усё гэта раскрываецца на лёсе канкрэтных людзей. Таму непажадана калі нарысцста зашліне перагружаны прэзвішчамі, персаніжам, якія толькі названы. Няхай і будзе мала, але яны павінны выразна ўвасабляць а-

тарскую задуму, тэму. Адзін з істотных недахопаў нарыса С. Грахоўскага «Горад маладоці», змешчанага ў «Полымі», на думку прамоўцы, у тым, што аўтар «перанасыліў» яго людзьмі, фактамі.

І. Дуброўскі таксама прааналізаваў нарысы «Інжынер прыхаў» С. Кухарава («Маладоць» № 2, 1960) і «Час ідзе» Ул. Дадзімава («Полымя» № 12, 1959). Іх агульны недахоп — слабая кампазіцыя, перагружанасць другардыям, што перашкодзіла паказаць герояў на ўвесь рост.

Разглядаў кніжкі нарысаў С. Кухарава «Незабытае сустрэчч» прывёў выступленне Р. Сабаленка. Адзначыўшы назірлівасць нарысцста, яго ўменне пранікаць у матэрыял, ён сказаў, што зборнік быў бы значна лепшы, каб аўтар больш сур'ёзна паставіўся да нарысаў, уключаныя ў яго. У некаторых з іх адчуваецца фактаграфічнасць, расцягнутасць, адсутнасць мастацкай цэласнасці. Небяспека для аўтара — залішняе захваленне фактамі, празлівымі. Трэба больш дасканала кампанаваць матэрыял для вобразаў дэталі, характэрныя для вобразаў людзей, глыбей пранікаць у характары і пачуццвыя моманты тады, калі нарысцста ідзе ад псіхалогіі чалавека, праўды вобраза.

Слушыны заўвагі зрабіў Р. Сабаленка і па мове зборніка.

Пра А. Бялевіча-нарысцста гаварыла А. Васілевіч. Невялічкая кніжачка нарысаў пісьменніка вылучаецца сапраўднай патэтычнасцю, добрай мовай, эмацыянальнасцю. Лаканізм нарысаў А. Бялевіча — гэта ўменне падпарадкаваць матэрыял задуме, адабраць у жыцці галоўнае, значнае. Але, калі ў многіх нарысцстаў можна знайсці залішняе захваленне фактамі, дык А. Бялевічу, наадварот, ішы раз не стае гэтых жыццёвых фактаў, канкрэтнасці. На жаль, не заўсёды пазбягае ён і традыцыйнай, спрощанай абмаўкі к вобразаў.

— Сялета, — сказаў М. Татур, — Дзяржаўнае выдавецтва БССР павіна павялічыць да выдання некалькі кніжачкаў нарысаў пра перадавікоў сямігодкі. Важнасць і актуальнасць такіх выданняў вядома. Але нешта сказаць, каб мы мелі пад рукамі добрыя нарысы. Тое, што паступае ў выдавецтва, ні чытаць. Нарысцстаў трэба вызваліць ад шаблону, ад лёгкага коўзання па паверхні з'яў. Самігодка і залішня, якія яна ставіць перад пісьменнікамі, патрабуюць высокамастацкіх нарысаў пра нашага сучасніка.

Думка, безумоўна, правільная. Нарысцстам трэба добра прапрацаваць, каб такія творы не забаве з'явіліся ў нашым друку.

Э. МІХЕЯЧЫК.

З ЗАМЕЖНАЙ ПОШТЫ

ЯКОЕ ЖЫЦЦЁ—ТАКОЕ І МАСТАЦТВА

Мінуў 1959 год. На Брадзеві ў разгар новы тэатральны сезон. Аспіраўляна зьве, круціцца, распыпаецца літарымі рэклама тэатраў, кіно... «Цудоўна!», «Непераўздыма!».

«Цуд веку!» — рэклама глушыць, прытуляе, прыцягвае да са. Парознаму заходзяць людзі ў тэатр, у кіназалу. У аднаго на твары—абыякавасць, у другога—недавер'е, у трэцяга—затоеная надзея ўбачыць штосці сапраўдна цудоўнае, хваляючае.

Але вось прадстаўленне закончана—і амерыканскі глядач зноў выходзіць на вуліцу. Засмучаны чалавек ідзе далей. Часта здаецца, што чалавек бываў у тэатры або кіно, а проста зайшоў па дарозе ў краму і прадаўцае затым свой выпадкова спынены шлях.

Так было і ў 1959 годзе. «Кожны, хто прааналізаваў бы 54 новыя тэатральныя паставіўкі гэтага года,— пісаў адзін з самых паважаных у ЗША крытыкаў Брукс Аткінсан,— будзе адчуваць сябе падаўленым». 1958 год быў банальным годам, 1959—яшчэ горшым. І хоць тэатр ідзе наперад з тэхнічнага пункту погляду, увагою ён нікуды не ідзе. У тэатры няма мэты, тэатру невадма, куды ён павінен закілаць гледача, якія думкі, пачуцці і імкненні ён павінен у яго развіваць і падтрымліваць.

Такую азімку дзейнасці тэатральна-амерыканскі глядач амерыканскія крытыкі, Аткінсан з горчыч гаворыць, што нічымныя п'есы пра нічымных людзей адпавядаюць характэрнаму дэпрэсіі цывілізацыі.

Вывады гэтыя не выпадковыя. Яны — вынік стараннага аналізу сённяшняй тэатральнай Амерыкі.

І мае рашыю, вядома, крытык, калі ён гаворыць, што тут прычына ў «заянападзе цывілізацыі». Нама мастацтва для мастацтва! Мастацтва—ёсць жыццё і з жыцця вярстаці! І калі па сутнасці ў большасці рэчаў на сцэне амерыканскага сучаснага тэатра няма нічога творчага, што штурхала б тэатр наперад, дык інавацыі ў гэтым патрэбна перш за ўсё не сам тэатр, не актёраў, а жыццё, амерыканскую рэчаіснасць. Недадарма ж так здарылася, што, па прызнанню крытыкаў, з усіх п'ес на Брадзеві ў 1959 г. увагі заслужыўала толькі п'еса Джына Ануіла «Забіячы п'евень». І заслужыўала яна увагу галоўным чынам таму, што, як пісала газета «Нью-Йорк таймс», «спасыпала чырвоным перцам усё бакі сучаснага жыцця (у ЗША.—Э. М.)».

Э. МІХЕЯЧЫК.

Да 80-годдзя з дня нараджэння Ул. І. Леніна ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці Жыгулёўскай сярэдняй школы Гродзенскай вобласці рыхтуюць вынікі святкованых канцэртаў. Яны выступілі перад працоўнымі раённага цэнтру і калгасніцкамі сельсаветаў імя Заслонова. На здымку: удзельніцы школьнага гуртка аднаіств' (злева направа) Толья Чарнішэва, Ірына Рацьківа, Жына Глушычова, Жанна Звановіч і Ванда Барталя на рэцэпцы.

Фота А. Перахова. (Фотакроніка БЕЛТА).

Галоўны рэдактар Яна ШАРАХОУСКІ. Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОУ, Кастусь ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЫН, Аркадзь МАРЦІНОВІЧ (дакладны сакратар), Патры ПРАХОДЗЬКА, Раман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Мікола ТКАЧОУ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.

Беларускі дзяржаўны тэатральна-мастацкі інстытут аб'яўляе конкурс

НА ЗАМЯЖНЭННЕ ШТАТНЫХ І ВАКАНТНЫХ ПАСАД ПЕДАГАГІЧНАГА СКЛАДУ ПА НАСТУПНЫХ КАФЕДРАХ:

- 1. КАФЕДРА МАСТАЦТВА АКЦЁРА. Загадчык кафедры, прафесар або дацэнт. Прафесар — адзін (майстарства актёра). Дацэнт — два (майстарства актёра). Старшы выкладчык — два (майстарства актёра). Дацэнт або старшы выкладчык — адзін (сцэнічная мова). Старшы выкладчык — адзін (танец). Старшы выкладчык — адзін (сольнае спяванне). 2. КАФЕДРА РЭЖЫСУРЫ. Дацэнт або старшы выкладчык — адзін (рэжысура). 3. КАФЕДРА ГІСТОРЫІ МАСТАЦТВА, МОВЫ І ЛІТАРАТУРЫ. Загадчык кафедры, прафесар або дацэнт (курс гісторыі выяўленчага мастацтва). Дацэнт—палавіна стаўкі (курс гісторыі тэатра). Выкладчык — адзін (французская мова). Выкладчык—палавіна стаўкі (нямецкая і англійская мовы). 4. КАФЕДРА ЖЫВАПІСУ. Дацэнт або старшы выкладчык — два (жывапіс). Дацэнт або старшы выкладчык — адзін (тэатральна-дэкаратыўны жывапіс). 5. КАФЕДРА МАЛЮНКА. Дацэнт або старшы выкладчык — адзін (перспектыва і малюнак). 6. КАФЕДРА ГРАФІКІ. Старшы выкладчык — адзін (афорт). 7. КАФЕДРА СКУЛЬПТУРЫ. Дацэнт або старшы выкладчык — адзін (скульптура).

Тэрмін падачы заяў на конкурс—адзін месяц з дня апублікавання гэтай аб'явы. Заявы і дакументы накіроўваць на адрас: Мінск, праспект Сталіна, 81, Беларускае дзяржаўнае тэатральна-мастацкі інстытут, дырэктару.

Ці ВЕДАЕЦЕ ВЫ, што актуальныя пытанні марксісцка-ленінскай тэорыі, будаўніцтва сацыялізма і камунізму ў СССР і ішых сацыялістычных краінах, міжнароднага рабочага і нацыянальна-вызваленчага руху прыгнечаных народаў супраць імперыялізма, а таксама вопыт дзейнасці камуністычных і рабочых партый у іх барацьбе за мір і сацыялізм, праблемы міжнародных адносін, роля навукі і культуры ў развіцці грамадства шырока асвятляе на сваіх старонках шотэмесячны тэатрычны і інфармацыйны часопіс камуністычных і рабочых партый

«ПРОБЛЕМЫ МИРА И СОЦИАЛИЗМА» Часопіс «ПРОБЛЕМЫ МИРА И СОЦИАЛИЗМА» МОЖНА ЗАУСЕДЫ ВЫПІСАЦЬ па ўсіх канторах і аддзяленнях сувязі, аддзеле «Саюздруку», у паштальёнах, грамадскіх распаўсюджвальніцкіх друку на будоўлях, заводах, фабрыках, ва ўстановах, саўгасах, РТС, калгасах, школах і навуальных установах, а таксама КУПІЦ у газетна-часопісных кіёсках, магазінах і ішых месцах продажу перыядычнага друку.

ПАДПІСНАЯ ЦЕНА ЧАСОПІСА на 1 месці — 3 рублі, на 3 месці — 9 рублёў, на 6 месці — 15 рублёў, на 12 месці — 36 рублёў.

НАБЫВАЙЦЕ ПА ПАДПІСЦІ І КУПЛЯЙЦЕ У РОЗНІЦУ ЧАСОПІС «ПРОБЛЕМЫ МИРА И СОЦИАЛИЗМА» «САЮЗДРУК» Міністэрства сувязі БССР.

Семинар культасветработнікаў

Дубровенскі раённы аддзел культуры правёў дзямі семінар бібліятэкараў, загадчыкаў сельскіх клубаў і хат-чытальні на пытанні падрыхтоўкі культуры-асветных устаноў да

90-годдзя з дня нараджэння Уладзіміра Ільіча Леніна. Прысутныя на семінары раскавалі пра тое, як культасветустановы рыхтуюцца да ленынскіх дзён.

Прыдарожныя сосны. (Здымак зроблен паблізу Оршы). Фотаздым С. Капелькі. (Фотакроніка БЕЛТА).